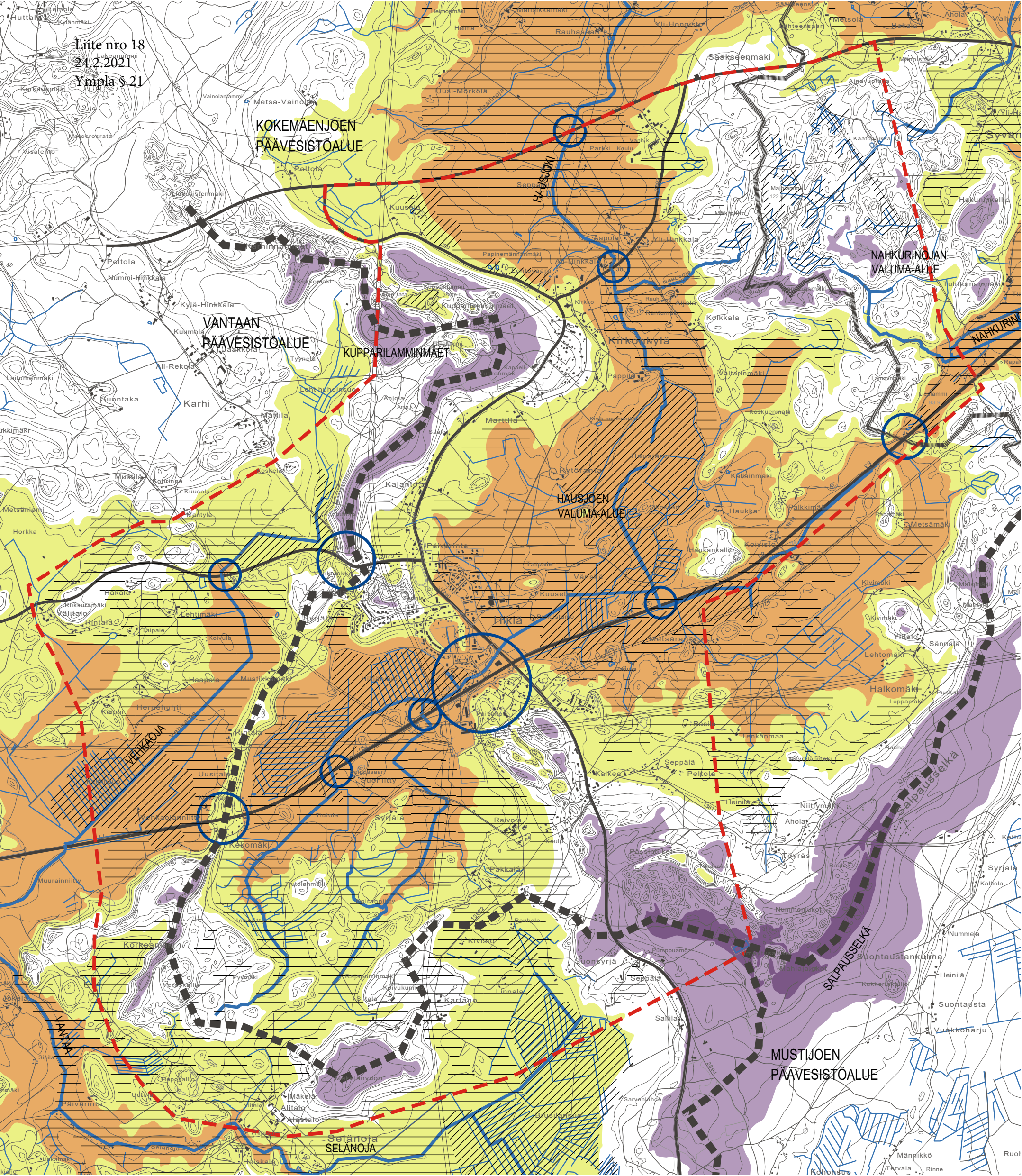

MERKINTÖJEN SELITYKSET

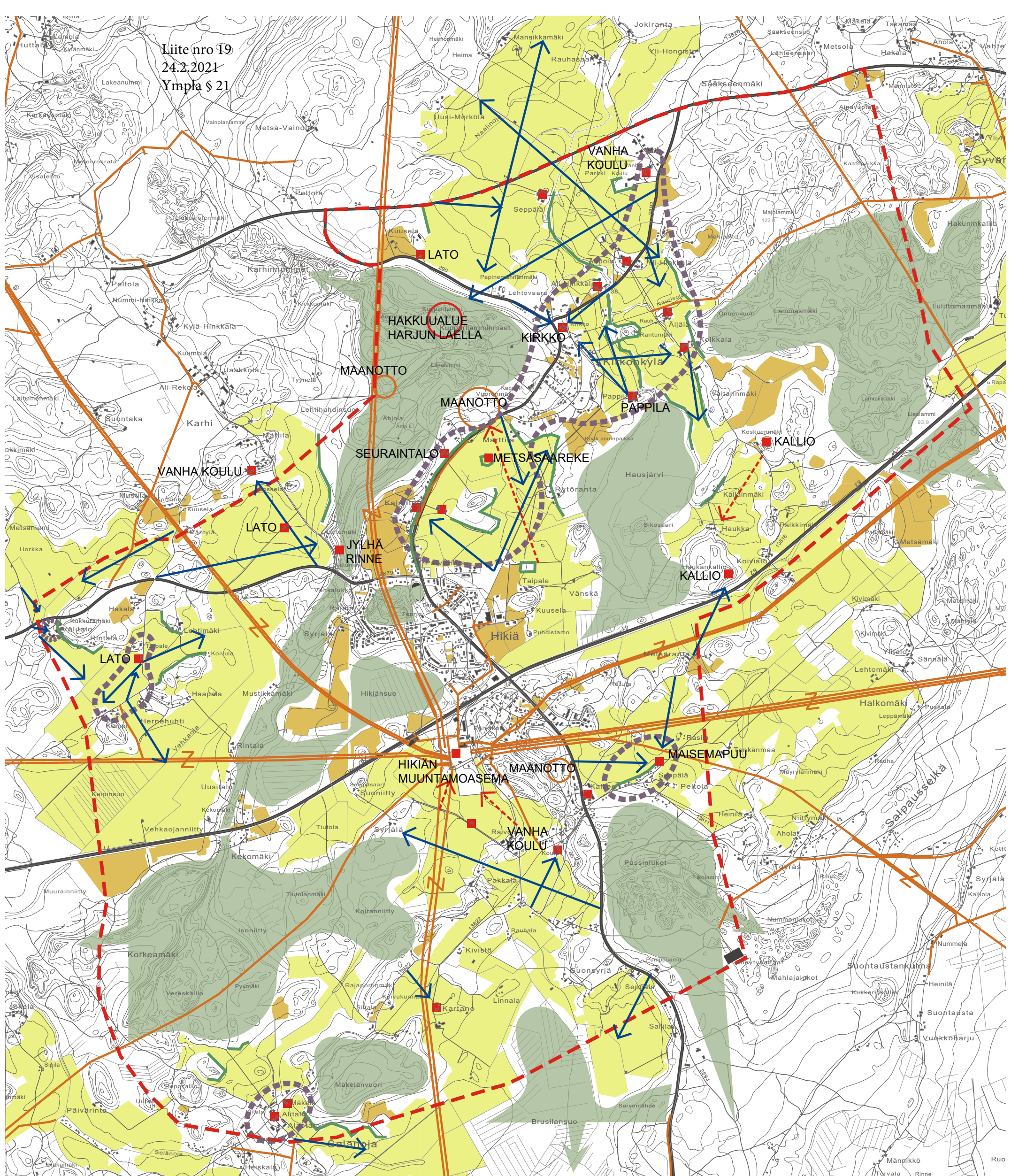
- Selänteiden lakialue, yli 150 metriä meren pinnan yläpuolella
- Selänteiden lakialue, 130-150 mmpy
- Selänteiden rinnealue, 110-130 mmpy
- Laakso, 100-110 mmpy
- Laakso, 100 mmpy
- Selvitysalueen raja

- Maaperä savea, hiesua tai hienoa hietaa (GTK maaperäkartta 1:20 000)
- Maaperä turvetta tai liejua (GTK maaperäkartta 1:20 000)
- Päävedenjakaja
- Sivuvedenjakaja
- Maisemallinen solmukohta

- Virtavesi, pääuoma
- Virtavesi, sivu-uoma
- Päätie
- Junarata
- Rakennus

LIITE 1

Liite nro 19
24.2.2021
Ympä § 21

MERKINTÖJEN SELITYKSET

- Laaja yhtenäisenä säilynyt peltoalue
- Pieni, paikallisesti maisemaa rikastuttava peltoalue
- Päätie
- Junarata
- Rakennus
- Selvitysalueen raja

Harmoninen/ viehättävä miljöö

Maamerkki

Maisematilaa ja näkymiä rajaava kauniisti muodostunut metsän reunavyöhyke

Kaunis näkymä

Ruma/ kehitettävä näkymä

Hakkuualue

Maisemahäiriö

Maisemaa hallitseva voimalinja

Laaja yhtenäisenä säilynyt metsäalue.

LIITE 3

HAUSJÄRVEN KUNTA

HIKIÄN JA KIRKONKYLÄN OSAYLEISKAAVA-ALUEEN MAISEMASELVITYS

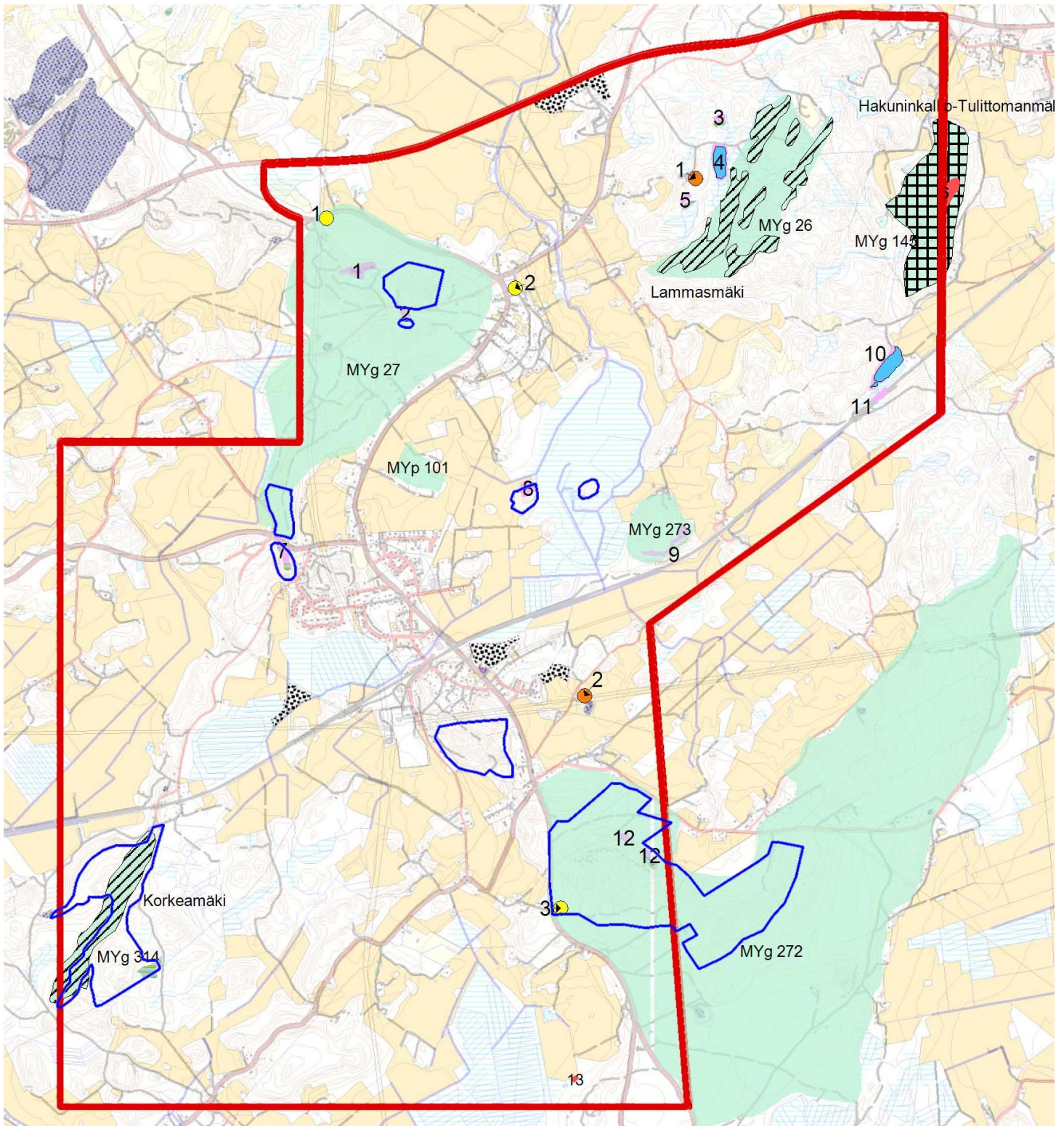
MAISEMAKUVA

3.5.2011, tark 1.4.2020, 15.2.2021

TENGBO M OY

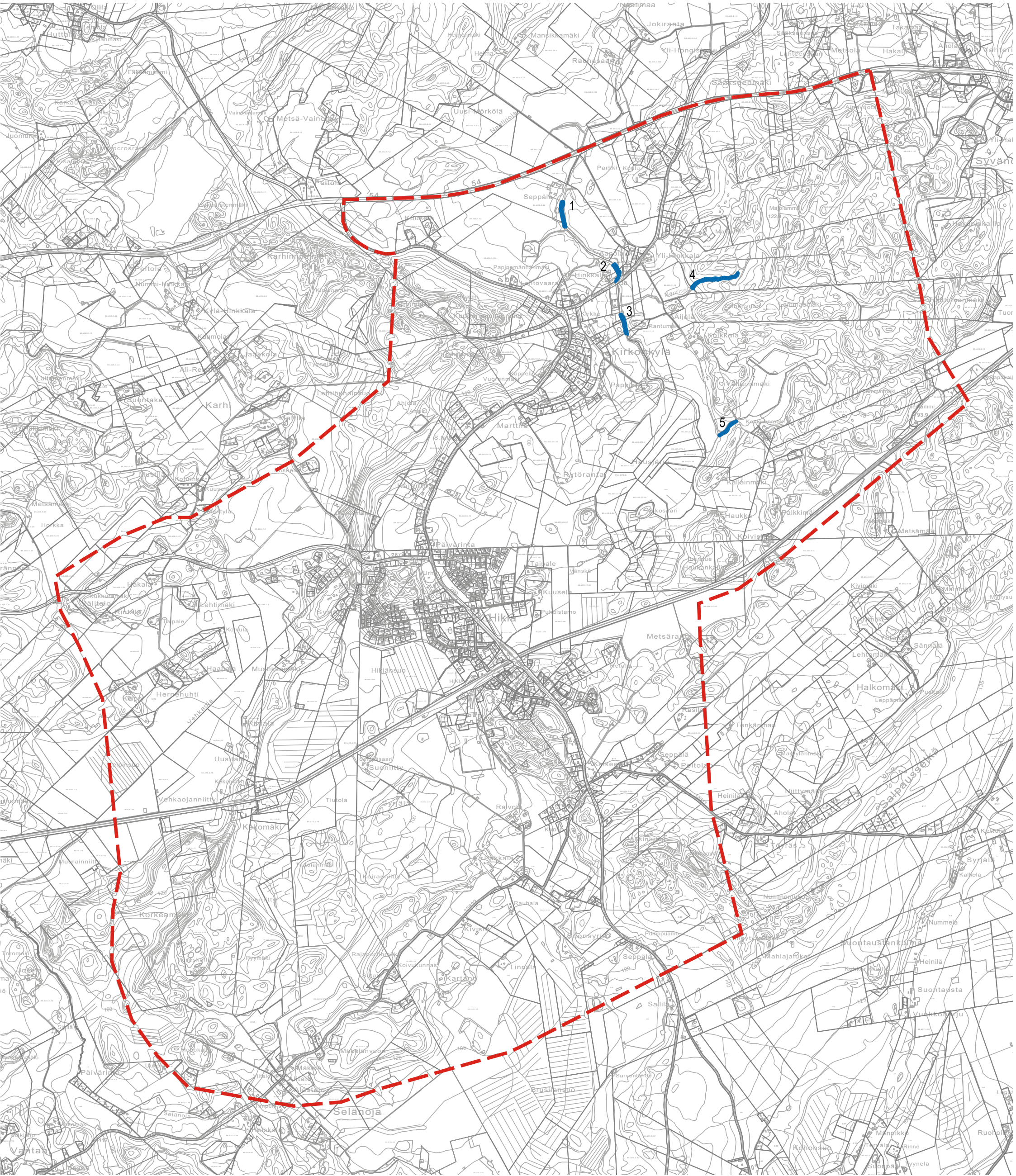
Salomonkatu 17 A 00100 HELSINKI puh 029 170 5880 www.tengbom.fi

HIKIÄN JA KIRKONKYLÄN OSAYLEISKAAVA

LUONTOARVOJEN YHTEENVETO

	Liito-oravan elinympäristö.		Keltamatar.		Kelta-apila.		Vesilakikohde.
	Muu arvokas kohde.		Metsälakikohde.		Arvokas harjualue.		Arvokas kallioalue.
	Maakuntakaavan MYg-rajaus.		Osayleiskaava-alueen raja.		LUMOS-kohde.		

- Selitteet:
- Vesilain mukainen suojeltava vesistö.
- 5

Numerointi viittaa raportin kohdenumeroihin.
- Yleiskaava-alueen raja.

10

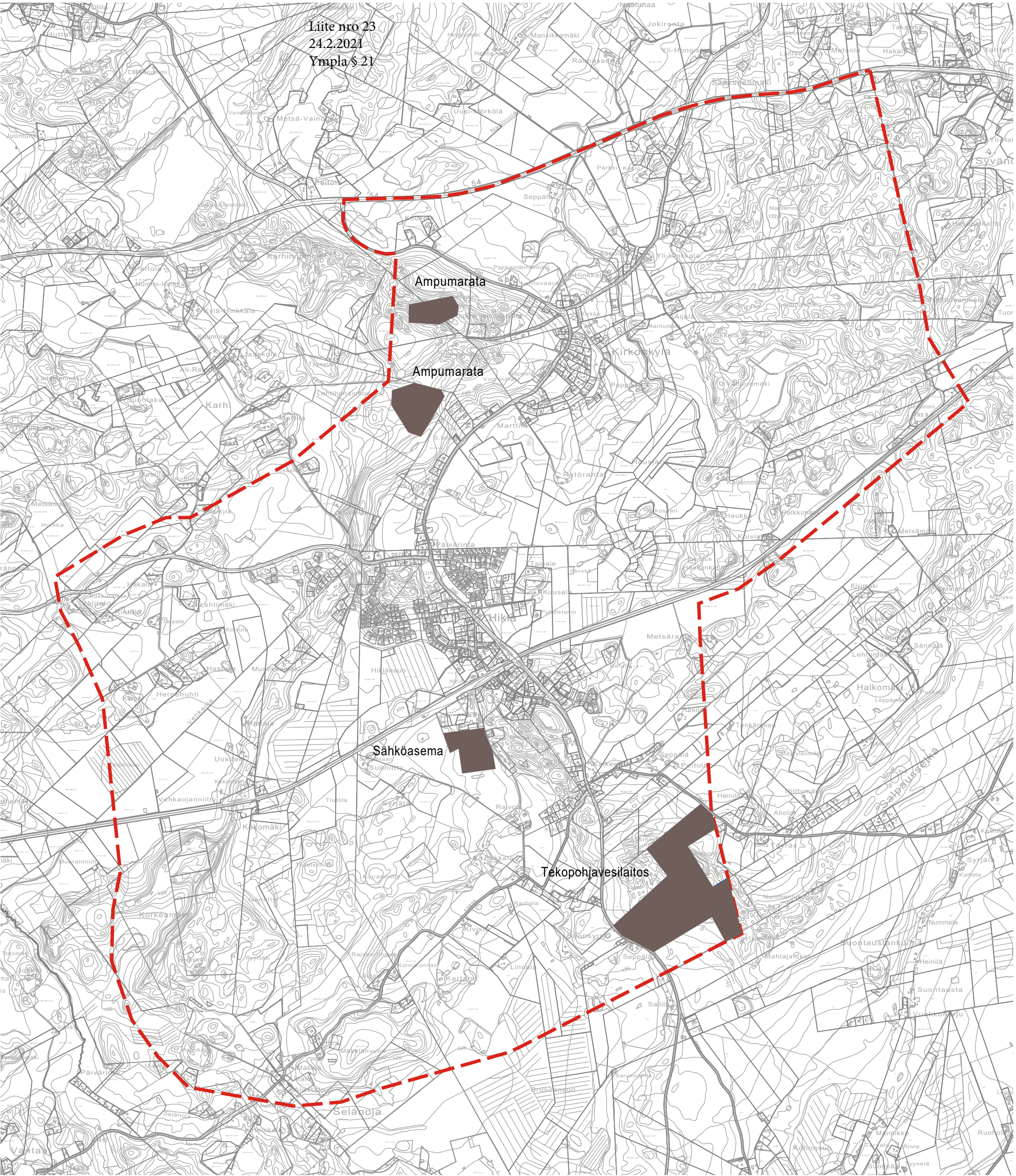
Yleiskaava-alueen raja.

MUINAISMUISTOKOhteet

Päiväys
30.11.2020

Liite nro 23
24.2.2021
Ymplä § 21

Selitteet:

- Erityisalue.
- Yleiskaava-alueen raja.

HAUSJÄRVEN KUNTA

HIKIÄN JA KIRKONKYLÄN OSAYLEISKAAVA

ERITYISALUEET

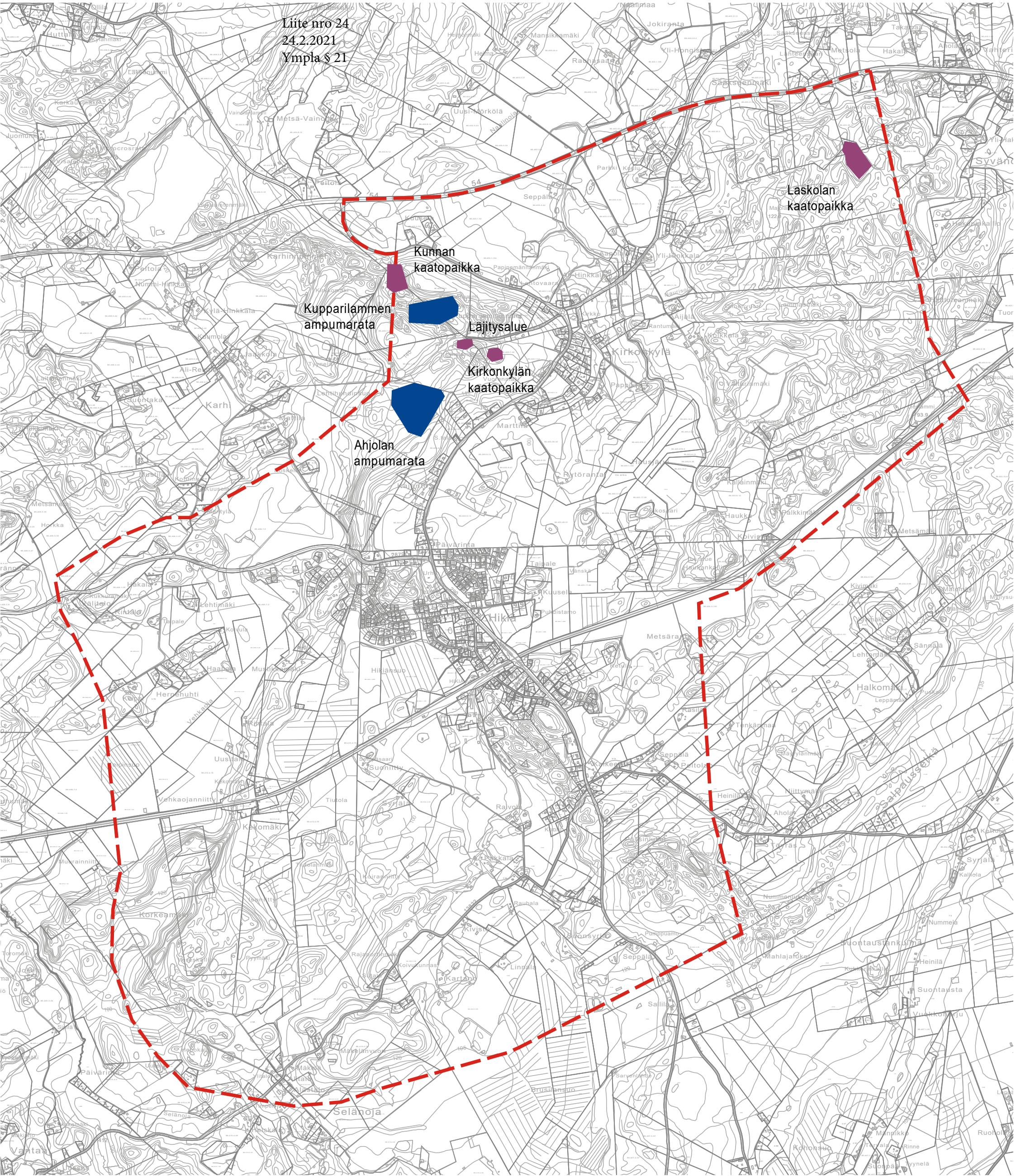

TENGBOM OY

Salomonkatu 17 A 00100 HELSINKI
puh 029 170 5880 www.tengbom.fi

Mittakaava 1:25 000
Päiväys 27.11.2020

Liite nro 24
24.2.2021
Ympla § 21

Selitteet:

Puhdistettavat / kunnostettavat maa-alueet

Ampumarata

Yleiskaava-alueen raja.

**HAUSJÄRVEN KUNTA
HIKIÄN JA KIRKONKYLÄN OSAYLEISKAAVA**

Kaavaluonnos nähtävillä (MRL 62 §, MRA MRA 30 §) 19.05.2011 – 21.06.2011.

Liite nro 16
24.2.2021
Ympla § 21

TENGBOM OY

16.2.2021

**YHTEENVETO OSALLISTEN KUULEMISESTA SEKÄ KAAVOITTAJAN VASTINEET KAAVALUONNOKSESTA SAATUIHIN
MIELIPITEISIIN JA LAUSUNTOIHIN**

Seuraavilla tahoilla ei ollut huomautettavaa: Hausjärven kunta/sivistyslautakunta, Hausjärven kunta/perusturvalautakunta
Seuraavat tahot eivät jättäneet lausuntoa: Hyvinkään vesi, Riihimäen kaupunki/Vesihuoltoliikelaitos, Fortum sähkönsiirto Oyj, Elisa Oyj

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
1. Hämeen ELY-keskus	1.1. Kaavatyön tueksi on tehty ja kerätty suuri määrä selvityksiä. Luettelossa mainittu rakennettu kulttuuriympäristö - selvitys on jo päivitetty ja se on otettu käyttöön vuoden 2010 alusta. Hausjoen valuma-alueen puroista tekeillä olevasta selvityksestä tuonnempänä tässä lausunnossa. Muilta osin Hämeen ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa tehdyistä selvityksistä.	Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Päivitetään selvityksiä koskevat tiedot.
	1.2. Kaavatyön pohjaksi on laadittu kolmen alustavan vaihtoehdon pohjalta tarkistettu Asemanseudun rakennemalli, johon kaavaluonnos perustuu. Osayleiskaavaluonnoksessa uudet asuinalueet on sijoitettu tukemaan nykyistä yhdyskuntarakennetta ja uudet työpaikka-alueet kantatien varteen ja nykyisen työpaikka-alueen yhteyteen. Yhdyskuntarakenteen kannalta ratkaisu on perusteltu, mutta kantatien varteen osoitettu teollisuusalue ei kuitenkaan ole vahvistetun maakuntakaavan mukainen.	Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 on voimaan tullessaan vuonna 2019 kumonnut aiemmat maakuntakaavat. Ympäristölautakunta on 3.6.2020 § 27 päättänyt osayleiskaavan uusista tavoitteista. Kantatien varteen ei keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa ole osoitettu teollisuusaluetta. Luonnoksessa on osoitettu kyläalueet (AT-1 ja AT-2), Hikiän sähköasema (T) sekä tekopohjavesilaitos (ET). Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	1.3. Kirkonkylän – Hikiän kulttuurimaisema ei ole mukana uudessa inventoinnissa Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY), joten se ei ole enää valtakunnallisesti merkittävä kulttuurimaisema ja sen määräys tulee muuttaa. Muutos tulee ottaa huomioon osayleiskavassa.	Kirkonkylän-Hikiän kulttuurimaisemaa ei ole esitetty valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi valmistuneessa päivitysinventoinnissa. Kohde on siten maakuntakaavan perusteella maakunnallisesti arvokas. Alueella ei sijaitse enää valtakunnallisesti arvokkaita kohteita. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, Kirkonkylän, Hikiän ja Selänojan kulttuurimaisemat merkitään maise-mallisesti arvokkaina alueina ma-merkinnällä.
	1.4. Kantatien 54 varteen osoitettu teollisuus- ja varastoalue (T ja TY) sijoittuu vedenhankinnalle tärkeälle Sääksenmäen pohjavesialueelle, mitä ELY-keskus ei teollisuuden riskien takia pidä mahdollisena. Myös uusi asutus on riski pohjavedelle sijaitessaan liian lähellä Vanhainkodin ja Kirkonkylän koulun vedenottamoa. ELY-keskus katsoo, ettei uutta asutusta voida sijoittaa pohjaveden virtaussuunnassa 500 metriä lähemmäksi vedenottamoa. Teollisuuden ja asutuksen riskejä ja vaikutuksia ei ole riittävästi arvioitu kaavaselostuksessa.	ELY-keskus on poistanut kantatien varrella sijaitsevan Sääksenmäen pohjavesialueen luokituksen 2014, eikä se ole enää pohjavesialuetta. Uusien teollisuus- ja asuinalueiden varaukset on poistettu ja osoitettu AT-1 ja AT-2 -kyläalueet asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Lisäksi on osoitettu olemassa olevat Hikiän sähköasema (T) sekä tekopohjavesilaitos (ET). Alueelle rakentamista ohjataan kaavamääräyksiin. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	1.5. Hausjärven pohjavesialueelle osoitetaan kaksi toiminnassa olevaa ampumarataa. Myös nämä ovat riski pohjavedelle. Näiden riskejä ja vaikutuksia pohjavedelle ei ole arvioitu.	Pohjavesialueiden maankäyttöä ohjataan kaavamääräyksiin. Ke-väällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa ei ole osoitettu ampumarata-alueita eikä kaavaluonnoksessa oteta kantaa alueen maankäyttöön. Toimintojen sijoittuminen pohjavesialueelle ratkaistaan ympäristölupamenettelyllä. Ampumaradat toimivat ympäristöluvalla. Erityisaluevaraukset on esitetty informaatiivisena selostuksen liitekartalla. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	1.6. ELY-keskus pitää kaavaluonnoksen pohjavesimääräyksiä asianmukaisina.	Pohjaveden suojelua koskeva lainsäädäntö on uudistunut luonnoksen nähtävillä olon jälleen. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Päivitetään ja tarkistetaan pohjavesimääräykset vastaamaan ajantasaista lainsäädäntöä: ”Vedenhankinnan kannalta tärkeä pohjavesialue. Alueella rakentamista ja muita toimenpiteitä rajoittavat vesilain 3 luvun 2 §, ympäristönsuojelulain 2 luvun 16 § (maaperän pilaamiskielto) sekä 2 luvun 17 § (pohjaveden pilaamiskielto).”
	1.7. ELY-keskus pitää kaavan luontoselvityksiä suunnittelutehtävään nähden riittävinä.	Merkitään tiedoksi. (Ks. myös kohta 1.16) Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	1.8. Kantatien 54 aluevarausuunnitelmassa välillä Ekokemin liittymä-Mommilan liittymä vuodelta 2009 ei ole esitetty parannustarpeita mt 2892 ja st 290 liittymiin kantatiellä 54. Mikäli kantatie 54 varrelle suunniteltu TY-alue toteutuu ja asemakaavoitetaan, tulee ottaa kantaa teollisuusalueen matkatuotoksiin, matkojen suuntautumiseen sekä arvioida liittymien toimivuus teollisuusalueen vaikutusalueella toimivuustarkasteluin. Asemakaavassa mt 2892 ja mt 13811 tulee kaavoittaa kaduksi, mutta mt 290 tulee osoittaa maantien liikennealueena. Tieyhteys mt 290 ja liittymän tarkempi sijainti on ratkaistava asemakaavalla.	Teollisuusalue on poistettu osayleiskaavasta. Kantatien 54 ja Kappalaisentien liittymän parantaminen on huomioitu osayleiskaavassa kehitettävä liittymä -merkinnällä. Kappalaisentie (mt 2892) ja Kalliontie (mt 13811) eivät sijaitse asemakaavoitetulla alueella. Kunnalla ei ole suunnitelmissa kaavoittaa kyseisiä tiealueita kaduksi. Asemakaavoituksella pyritään sen sijaan tulevaisuudessa mahdollistamaan maantien 290 (Hikiäntie) asemakaava-alueella sijaitsevan osuuden muuttaminen kunnan hoitovastuulla olevaksi katualueeksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	1.9. Kaavassa otetaan kantaa kevyen liikenteen yhteystarpeisiin ja kaavassa osoitetut merkinnät ovat Kantatien 54 aluevaraussuunnitelman (2009) mukaiset.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	1.10. Kaavassa on otettu huomioon kaavan vaikutus henkilöauto- ja kevyt liikenteeseen ja vaikutukset liikenneturvallisuuteen. Kaavassa tulisi ottaa kantaa, mitä joukkoliikenteen reittejä suunnittelualueella on ja mahdollistaako kaava joukkoliikenteen kulkutapaosuuden lisäämistä alueella. Erityisesti tulisi ottaa kantaa mahdollisuuksiin liikkua palveluihin ja töihin joukkoliikenteellä.	Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Täydennetään selostusta joukkoliikenteen kuvauksella sekä arviolla sen hyödyntämismahdollisuuksista.
	1.11. Uudenmaan ELY-keskuksella ei ole mahdollisuuksia toteuttaa eikä suunnitella maankäytön toteutumisesta aiheutuvia liikenneverkon investointeja. Uudenmaan ELY-keskuksen hoidon ja ylläpidon hankelistalla on mt 13811 rakenteen parantaminen vuosina 2012-2015. Tietä parannetaan nykyisellä paikallaan.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	1.12. Uusien alueiden kuivatus on hoidettava omalla maanteiden kuivatusjärjestelmästä irrallisella järjestelmällään tai alueelta tulevia kuivausvesiä on viivytettävä siten, etteivät maanteiden sivu- ja laskuojien sekä rumpujen vesimäärät kasva. Alueiden rakentaminen ja kuivatus eivät saa vahingoittaa maanteiden kuivatusta eivätkä rakenteita. Alueiden rakentamisen aiheuttamien mahdollisten maanteiden kuivatusjärjestelmien, mm. lasku- ja sivuojien ja rumpujen sekä tien muiden rakenteiden muutosten toteuttamien kuuluu alueiden maankäytön toteuttajalle.	Maankäyttö- ja rakennuslakiin on lisätty hulevesien hallintaa koskevia vaatimuksia 2014. Täydennetään yleisiä määräyksiä hulevesien käsittelyä koskevilla määräyksillä. Merkitään tiedoksi toteutusta varten. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Lisätään yleisiin määräyksiin: ”Maankäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja asema-kaavoituksessa tulee huolehtia MRL 103 i § mukaisesti hulevesien hallinnasta mahdollisuuksien mukaan luonnonmukaisia menetelmiä käyttäen ensisijaisesti ko. kiinteistöllä. Hulevedet on imeytettävä tai jos imeytys ei ole mahdollista, johdettava hitaasti mahdollisimman luonnonmukaisesti eteenpäin. Uusien alueiden kuivatus on hoidettava omalla maanteiden kuivatusjärjestelmästä irrallisella järjestelmällään tai alueelta tulevia kuivausvesiä on viivytettävä siten, etteivät maanteiden sivu- ja laskuojien sekä rumpujen vesimäärät kasva, eikä kuivatus vahingoita maanteiden kuivatusta tai rakenteita.”
	1.13. Hausjoen ja sen latvahaarojen purouomia ei ole huomioitu lainkaan vesilain mukaisina kohteina. Alueella on myös runsaasti luonnontilaisia lähteitä, jotka myös ovat vesilain mukaisia kohteita.	Alueelle on laadittu vesiluontotyyppiselvitys Faunatica, 2020. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Selvityksen perusteella kartalle rajataan vesilain mukaiset arvokkaat luontotyytit s-2-merkinnällä ja sitä koskevalla määräyksellä: <i>Vesilain mukainen suojeltava vesistö (puro, noro tai lähde), jonka luonnontilaisuutta ei saa vaarantaa. Alueen ympärillä tulee säilyttää 15–30 metriä leveä suojavyöhyke.</i>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	1.14. Alueelle on tehty kaavamerkintä jätevedenpuhdistamosta. Sen osalta tulisi olla tarkemmin selvitettyä, minne käsitellyt vedet johdetaan, miten mahdollisen siirtoviemärin linjaus kulkee ja minne vedet päätyvät ohijuoksutustilanteessa. Nykyinen puhdistamon paikka sijaitsee lisäksi suoraan Hausjoen uoman päällä.	Kyseinen merkintä Hikiän itäpuolella on vanhassa pohjakartassa ollut merkintä, ei kaavavaraus. Alueella on sijainnut aiemmin puhdistamo, mutta nykyisin jätevedet johdetaan Riihimäen vesihuoltolaitoksen jätevedenpuhdistamolle. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Ajantasaistetaan pohjakartta ja poistetaan pohjakartalta puhdistamomerkintä.
	1.15. Hausjoki latvahaaroinen tulisi olla purokäytävän osalta merkittuna luo-merkinnällä, joka edesauttaisi arvokkaiden purokohteiden säilymistä. Mikäli kyseisten purouomien tai lähteiden kohdalle merkitään rakentamista, uomansiirto vaatii joka tapauksessa vierestä tilaa uuden uomalinjauksen verran. Kyseisten uomien ja lähteiden muuttaminen edellyttää vesilain mukaista lupaa. Siirtoihin liittyy myös usein olennaisena osana velvollisuus järjestää kalataloustarkkailu usean vuoden ajan siihen liittyvine kuluineen.	Hikiän kyläalueelle (AT-1) laaditaan asemakaava. Yleiskaavan aluevaraukset voivat sisältää asemakaavassa myös viheralueiksi osoitettavia alueita. Ks. kohta 1.13.
	1.16. Kaavan taustaselvityksenä olevat luontoselvitykset ovat vesistöjen osalta erittäin puutteellisia. Virtavesien hoito-yhdistys on tekemässä Hausjoen valuma-alueen puroista kunnostustarvekartoituksen (vesilain mukaisten uomien ja niihin yhteydessä olevien lähteiden sijainnin yleiskuvaus osa tätä työtä) kuluvan kesän aikana. Työn yhteydessä tullaan myös tekemään sähkökoekalastuksia, joiden tuloksia voidaan myös hyödyntää. Töiden loppuraportit tullaan niiden valmistuttua kesän ja syksyn aikana toimittamaan myös Hausjärven kuntaan.	Ks. kohta 1.13.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	1.17. Keskustatoimintojen alueen (C) määräystä tulee täydentää siten, että maakuntakaavan keskusrakenne (alakeskus, ca) välittyy asemakaavoitukseen.	Hikiän alueille osoitetaan tiivis kyläalue AT-1, jolle tulee laatia asemakaava. Alueen toteutus ratkaistaan asemakaavoituksella. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Huomioidaan osayleiskaava-alueella Kanta-Hämeen maakunta-kaavan 2040 kaavamerkinnot ja -määräykset.
	1.18. TY-kaavamääräystä tulee täydentää siten, että syy erityisvaatimukseen (pv-suojelu) ilmenee.	Ks. kohta 1.4.
	1.19. Puhdistettavien/kunnostettavien maa-alueiden (saa) ja suojelukohteiden (sr, srk ja SM) hahmoittamista helpottaisi teemakartta kaavaselostuksessa.	Suojelukohteet ilmenevät selostuksen liitekartalta 2, maisema-arvot. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Liitetään teemakartta puhdistettavien/kunnostettavien maa-alueiden sekä muinaisjäännösten sijainnista kaavaselostuksen liitteeksi.
	1.20. ELY-keskuksella ei ole muuta huomautettavaa Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
2. Hämeen liitto	2.1. Osayleiskaavaluonnos sovittaa yhteen haastavia aluekokonaisuuksia. Syntyvä uusi kokonaisuus täydentyy olemassa olevan rakenteen lomaan nauhataajaman aukko-alueilla. Tämä rakenne muodostaa joukko- ja kevyenliikenteen sekä infrastruktuurin kannalta kuntataloudellisesti edullisen ja toimivan perusrungon kunnan kehittämiselle alueella. Kaava-alueen haastavat kohdat, kuten suot, harjut, ampumaradat, luontokohteet ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät kohteet on onnistuttu ratkaista erittäin hyvin.	Merkittään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	2.2. Palvelukoti Raijan läheisten AP-alueiden sijoitus valtakunnallisesti merkittävälle kulttuurimaisema-alueelle ei Hämeen liiton mielestä tue valtakunnallisia tai maakunnallisia maisemansuojelun tavoitteita. Hämeen liitto esittää maaintujen AP-aluevarausten poistamista tai siirtämistä tämän valtakunnallisesti merkittävän kulttuurimaiseman ulkopuolelle.	Alueella ei sijaitse enää valtakunnallisesti arvokkaita kulttuurimaisema-alueita, vain maakuntakaavan mukainen maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema. Ks. kohta 1.3. Palvelukoti Raijan ympäristö on osoitettu merkinnällä AT-2 Väljä kyläalue. Uudet AP-aluevaraukset on poistettu. Alueelle rakentamista ohjataan kaavamääräyksiin. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	2.3. Muilta osin Hämeen liitolla ei ole huomauttamista kaavahankkeesta ja liitto puoltaa luonnoksen jatkokehittämistä ehdotukseksi.	Merkittään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
3. Museovirasto	3.1. Maakunnallisesti merkittävien rakennusten ja rakennuskohteiden (Rakennettu Häme 2003) säilymisen turvaavia merkintöjä on viety vain osittain kaavakartalle. Kaavakarttaan vähintään maakunnallisesti merkittävät kohteet asianmukaisin, kohteiden säilymisen turvaavin kaavamerkinnoin. Suojeltavia rakennuksia ei tarvitse erottaa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin kohteisiin.	Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Tarkistetaan kaavakartalle vähintään maakunnallisesti arvokkaat rakennukset. Alueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita rakennuksia. Maakunnallisesti arvokkaat kohteet on merkitty kaavakartalle maakuntakaavan merkintöjen perusteella. Paikallisesti arvokkaat kohteet on kaavakartalle lisätty vuonna 2005 tehdyn Hausjärven rakennettu kulttuuriympäristö -selvityksen tietojen perusteella.
	3.2. Hikiäntien länsipuolelle osoitetun uuden AP-alueen rakentamista on syytä harkita tarkoin ja mieluiten siirtää tai vähintään muuttaa AO:ksi. Alue on erityisen vaativaa rakentamisaluetta ottaen huomioon kirkolle avautuvan maiseman ja maaston muodon. Kirkon koillispuolella Ali-, ja Yli-Hinkkalan sekä Aapolan tilakeskusten koillispuolelle osoitetun uuden AP-alueen poistamista tai siirtämistä tulisi selvittää.	Ympäristölautakunta on 3.6.2020 § 27 päättänyt osayleiskaavan uusista tavoitteista. Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa AP-aluevaraukset on poistettu. Kaavassa on osoitettu kyläalueet AT-1 ja AT-2. Kyläalueille rakentamista ohjataan kaavamääräyksiin. AT-1 alueelle tulee laatia asemakaava. Muille alueille rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	3.3. Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuri- maisemien luettelo on uusittu. Tältä osin on kaavaluonnos, selvitys- ja selostusosiot päivitettävä	Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Päivitetään kaavakarttaan ja selostukseen uudet RKY 2009 -kohteet.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	3.4. Hausjärven Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavaa varten ei ole tehty arkeologista muinaisjäännösselvitystä. Vuoden 1982 inventointi on vanhentunut ja lisäksi erityisen puutteellinen historiallisen ajan muinaisjäännösten osalta. Viranomaisneuvottelussa 21.10.2009 sovittiin, että vähintään historiallisten kylien osalta puute hoidetaan kuntoon. Historiallisen ajan arkeologiaan ja sen menetelmiin perehtyneen arkeologin tekemä kartta-analyysi puuttuu, samoin arvio historiallisten kylien muinaisjäännös-statuksesta.	Alueelle on laadittu Hausjärvi Hikiä – kirkonkylä osayleiskaavan arkeologinen inventointi 2020, Mikroliitti Oy. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Täydennetään kaavan selvityksiä sekä kaavakarttaa ja selostusta selvitysten mukaisesti arvokkailla kohteilla ja huomioidaan ne maankäytössä asianmukaisesti.
	3.5. Kylätontit tulee rajata osayleiskaavakartalle. Museovirasto on yleensä suosittanut edelleen asutuille kylätonteille merkintää sm-2 ja määräystä: ”Historiallinen kylätontti. Alueella sijaitsee muinaismuistolain (295/63) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Aluetta koskevista rakennushankkeista ja isommista kaivutöistä on neuvoteltava Museoviraston kanssa.”	Alueelle on laadittu Hausjärvi Hikiä – kirkonkylä osayleiskaavan arkeologinen inventointi 2020, Mikroliitti Oy. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Osoitetaan kaavakartalle kylätontit selvityksen mukaisesti sm-2-merkinnällä, muu arkeologinen kulttuuriperintökohde, historiallinen kylätontti tai talotontti. Alueella sijaitsee muinaismuistolain (295/63) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Aluetta koskevista rakennushankkeista ja isommista kaivutöistä on neuvoteltava alueellisena vastuumuseona toimivan Hämeenlinnan kaupunginmuseon kanssa.
	3.6. Maisemaselvityksen maininta (sivu 14) ”alue on vanhimmin asuttua Hämettä ja Suomea” perustuu vain alueen lukuksiin kivilautisiin löytöihin, ei aineistoanalyysiin tai muuhun todelliseen tutkimustietoon.	Maisemaselvityksen maininta vanhimmaasta asutuksesta perustuu Maisema-alue työryhmän mietintöön I, jossa alueen asutusta on kuvattu. Ks. myös kohdat 3.4. ja 3.5. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	3.7. Kaavaselostuksessa (s. 7, kaksi kertaa peräkkäin) mainittua Hämeen liiton julkaisua V:84 ei ole konkreettisesti hyödynnetty. Viimeisen jääkauden jälkeen Kanta-Hämeessä juuri Hausjärvellä maa tuli ensimmäisenä esiin Salpauslän korkeimpina huippuina, mikä loi edellytykset maakunnan vanhimmalle asutukselle. Tätä ei ole selvitetty. Kajannon metsälaidun ja haka -perinnemaisemakohteessa saattaa sijaita rautakauden ja/tai historiallisen ajan muinaisjäännös/muinaisjäännöksiä. Asiaa ei ole selvitetty. Puutteellisia selvityksiä voidaan pitää valitusperusteena. Museovirasto ei puolla kaavan hyväksymistä, ellei edellä mainittuja selvityksiä tehdä. Riittävät arkeologiset selvitykset tulee tehdä ainakin niillä arkeologisesti otollisilla alueilla, joilla maankäyttö tulee muuttumaan. Erityisen tärkeä tämän selvityksen tekeminen on sillä uudella AP-alueella, joka sijoittuu kirkon ja hautausmaan eteläpuolelle.	Merkitään tiedoksi. Alueelle on laadittu Hausjärvi Hikiä – kirkonkylä osayleiskaavan arkeologinen inventointi 2020, Mikrolitti Oy. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Poistetaan selostuksen sivulta 7 toinen viittaus samaan lähteeseen. Alueella todetut muinaisjäännökset sekä historialliset kylätontit on huomioitu kaavaehdotuksessa.
	3.8. Kaavassa on huomioitu oikein SM-kohdemerkinnällä kolme kivikautista asuinpaikkaa. Alueella on kuitenkin joukko mahdollisia kivikautisia asuinpaikkoja ja irtainten kivityökalujen löytöpaikkoja.	Ks. kohdat 3.4-3.6.
4. Kanta-Hämeen pelastuslaitos	4.1. Yleisesti ottaen ei ole huomautettavaa. Luonnoksessa on huomioitu pelastustoiminnan turvaamisen kannalta oleellisia asioita, eikä sillä myöskään ole merkittävää muutosvaikutusta pelastustoiminnan toimintavalmiudelta edellytettyyn valmiuteen kaava-alueella.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	4.2. Luonnoksessa kaava-alueelle T-1 annettu määräys noudattaa Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä räjähdystarvikkeista 25.2.1980/130 annettuja vähimmäisetäisyyksiä 17 § mukaisesti. Kyseinen päätös tullaan lähiaikoina kumoamaan uudella vastaavalla asetustasoisella säädöksellä. Tämä muutos huomioiden muuttaisin kaavamääräyksen seuraavasti: <i>Teollisuus- ja varastoalue.</i> <i>Alueella sijaitsee toiminto, jonka ympäristössä tulee noudattaa laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (39012005) ja sen perusteella annetuissa säädöksissä annettuja vähimmäissuojaetäisyyksiä.</i>	Merkitään tiedoksi. T-1 alueita ei esitetä kaavassa. Alueen lähelle ei ole osoitettu uusia toimintoja. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
5. Liikennevirasto	5.1. Liikenneviraston omistama, radan pohjoispuolella oleva laitetilalle varattu alue tulee merkitä rautatiealueeksi (LR).	Kyseessä oleva alue on niin pienialainen, että osayleiskaavan mittakaavassa se erottuu huonosti aluemerkinällä. Kyseinen alue huomioidaan asemakaavoituksen yhteydessä. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	5.2. Rautatien eteläpuolella ja Hikiäntien länsipuolella oleva asuntoalue (AP) on merkitty rataa saakka; selostuksessa todettu, että melulle herkkien alueiden sijoituksessa tulee huomioida riittävä etäisyys pääteihin ja päärataan. Rautatien melualue tulee merkitä kaavakarttaan.	Kyse on olemassa olevista pientaloalueista. Kyseinen alue osoitetaan merkinnällä tiivis kyläalue, AT-1. Alueelle tulee laatia asemakaava. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Lisätään melualue ja rautatien tärinäriskialue kartalle merkinnällä. Rakentamista melualueella ohjataan kaavamääräyksen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	5.3. Rataliikenteen aiheuttaman melun ja värinän osalta on Uudenmaan liitto laatinut esiselvityksen vuonna 2007. Selvityksessä on todettu, että mahdollinen värinäriskialue on Hikiän taajaman molemmiin puolin. Kaavakarttaan olisi hyvä merkitä nämä todetut värinäriskialueet.	Ks. kohta 5.2.
6. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	6.1. Tukesin käsityksen mukaan kaavaluonnoksessa on otettu huomioon tehtaan sijainti, eli alue on karttaan merkitty T-1 -alueeksi.	Merkitään tiedoksi. Ympäristöluvan varaista T-1 aluetta ei esitetä kaavassa. Alueen lähelle ei ole osoitettu uusia toimintoja. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	6.2. T-1 -alueen pohjoispuolelle suunnitellun TY-alueen etelärajan paikka Sako Oy:n tehtaaseen nähden ei selviä kaavakartasta. Sako Oy:n tehtaan tällä hetkellä selkeästi laajinta suoja-aluetta vaativa on patruunalataamo. Jos TY-alue muuttuu taajama-alueeksi, se saattaa esitetyssä muodossa rajoittaa Sako Oy:n nykyistä toimintaa, koska silloin suojaetäisyysvaatimus = 300 m. Tässä tapauksessa suojaetäisyys mitataan tehtaasta TY alueen tonttialueen rajaan. (Haja-asutusalueella etäisyys mitataan tehtaasta suojattavaan rakennukseen ja silloin vähimmäisetäisyys= 200 m). Tien 2892 itäpuolelle Mäkipellontien pohjoispuolelle Sako Oy:n suuntaan suunniteltu AP-alueen laajennuksen osalta pätee samaa.	Keväällä 2021 nähtäville menevästä kaavaluonnoksesta on poistettu uudet AP-alueet. Olemassa oleva kylämäinen asutus on merkitty väljäksi kyläalueeksi, AT-2. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua, jonka yhteydessä huomioidaan myös vähimmäisetäisyydet. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	6.3. Lausunto perustuu tämän hetken tilanteeseen Sakon Oy:n osalta ja lausuntopyynnön liitteisiin. Tukesilla ei ole tietoa Sako Oy:n mahdollisista tulevista laajentamissuunnitelmista eikä siitä, kuinka merkityksellisesti kaavaehdotus voi rajoittaa niitä.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
7. Fingrid Oyj	7.1. Alueella sijaitsee Fingridin kantaverkon voimajohtoja, tulevaisuuden voimajohtohankkeita sekä Hikiän sähköasema. Kaavaluonnoksessa on otettu huomioon voimajohdot ja voimajohtohankkeet Fingridin aiempien lausuntojen mukaisesti. Fingridillä ei ole siten huomauttamista kaavaluonnoksesta. Aiemmassa lausunnossa mainitut periaatteet voimajohtojen rajoituksista suunnittelulle on kuitenkin otettava huomioon myös jatkosuunnittelussa.	Voimajohtojen osalta keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa on todettu vuonna 2020 tiedossa oleva kehittämistarve 400 kV voimajohdolla Hikiä-Petäjävesi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	7.2. Ekokemiltä pyydettävä lausunto länteen suuntautuvan voimajohtokäytävän suunnittelutilanteesta.	Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Pyydetään keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa lausunnot voimajohtojen nykyisiltä omistajilta ja huomioidaan uudet hankkeet tarpeen mukaan kaavassa.
	7.3. Muiden kuin Fingrid Oyj:n voimajohtojen osalta tulee pyytää lausunto voimajohtojen omistajilta.	Ks. kohta 7.2.
	7.4. Pyydämme lähettämään tietoa yleiskaavan etenemisestä.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
8. Hausjärven kunta / Tekninen lautakunta	8.1. Ei huomautettavaa. Teknisenä korjauksena Karhintien reunalla kulkevat vesi- ja viemärisiirtojohdot kulkevat Hausjärven alueella koko matkaltaan tien toisella puolen eli oikealla puolella.	Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Muutetaan linjat oikealle puolelle tietä.
9. Riihimäen seudun terveystieteiden tutkimuskeskus / ympäristöterveysosasto	9.1. Kantatien 54 varteen Sääksmäen pohjavesialueelle T-alue muutettava TY jolle ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia.	ELY-keskus on poistanut kantatien varrella sijaitsevan Sääksmäen pohjavesialueen luokituksen 2014, eikä se ole enää pohjavesialuetta. Näin ollen tarvetta aluevarauksen muutokseen ei ole. KS. myös kohta 1.4. Kantatien varteen osoitetut teollisuustoiminnan aluevaraukset poistetaan kaavasta. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
10. MTK-Hausjärvi	10.1. Kaava-alueen osallisille on annettava riittävät mahdollisuudet osallistua kaavan valmisteluun. Kaavaluonnoksesta on tiedotettava kirjeellä kaikille alueen asukkaille ja maanomistajille sekä annettava riittävä aika tutustua luonnokseen ja lausua siitä mielipiteensä. Useissa kunnissa on käytäntönä tiedottaa vireillä olevista kaavaasioista kirjeellä osallisille. Pelkkä lehdessä tiedottaminen ei riitä, koska kaava laaditaan oikeusvaikutteisena.	Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) luku 8 sekä maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA) luku 6 määrittelevät, miten oikeusvaikutteisen kaavan vuorovaikutus tulee järjestää. MRA § 30 mukaisesti luonnosvaiheessa kuuleminen voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus mielipiteen esittämiseen kirjallisesti tai suullisesti tai kaavaa koskevassa tilaisuudessa tai muulla tavalla. Tiedottaminen voidaan tehdä, kuten kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan, vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä lehdessä. Maankäyttö- ja rakennuslaki ei siten edellytä kirjeiden lähettämistä asukkaille ja maanomistajille. Luonnoksen nähtävillä olosta on tiedotettu 19.5.2011 Etelä-Hämeen Lehdessä ja 22.5.2011 Aamupostissa sekä kunnan ilmoitustaululla, kuten kunnassa on tapana. Luonnos oli julkisesti nähtävillä 19.5.-21.6.2011 kunnanvirastolla, aineistojäljennökset kirjastoilla ja Monnin koululla. Tänä aikana osallisilla oli mahdollisuus mielipiteen esittämiseen. Maanomistajien pyynnöstä mahdollisuutta jättää osayleiskaavan mielipide pidennettiin 15.8.2011 asti. Luonnosvaiheessa järjestettiin myös 25.5.2011 yleisötilaisuus, jossa osalliset voivat esittää mielipiteensä. Kaavassa on siten noudatettu maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen vaatimuksia vuorovaikutuksesta. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	10.2. Emme näe tarpeellisenä näin laajan ja yksityiskohtaisen kaavan laatimista. Kaavalla tulisi keskittyä taajamien ja taa- ja-asuttujen alueiden lähiympäristöön.	Kunnan tavoitteena on osayleiskaavan suunnittelulla tutkia Hikiän ja Kirkonkylän alueiden kasvumahdollisuuksia ja tukea kylien kehittymistä. Maankäyttö- ja rakennuslain 35 § mukaan yleiskaavan tavoitteena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen. Yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi. Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa on osoitettu ainoastaan keskeiset kyläalueet AT-1 ja AT-2 -aluevarauksin sekä kulttuurimaiseman kannalta arvokkaat viljelysalueet MA-merkinnällä, Hikiän sähköasema (T) sekä tekopohjavesilaitos (ET). Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	10.3. Erityistä huomiota kiinnitti kaavamerkintöjen epäselvyys ja tulkinnallisuus. Esimerkiksi MY-merkintään liitetty kaavamääräys: "... suunniteltava alueen metsänhoitoimenpiteet siten, ettei alueen luonto- ja maisema-arvoja vaaranneta". Miten tällainen maisema-arvo mitataan ja kuka sen määrittelee? Pienet merkinnät, kuten S-1, luo-1 jne, ovat vaikeasti erotettavissa.	Maankäyttö- ja rakennuslaki (§ 39) edellyttää, että yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon mm. rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen. Metsänhoitotoimenpiteitä valvovat viranomaistahot ovat metsäkeskus, joka käsittelee metsänhoitosuunnitelmat sekä ELY-keskus, joka määrittelee luontokohteille sallitut toimenpiteet tapauskohtaisesti, esimerkiksi liito-orava-alueet tai arvokkaat niittyalueet. Näiden tahojen kautta tulee siten määrittelyksi kunkin alueen arvojen vaikutus sallittuihin toimenpiteisiin. MYg-alueet ovat harjuja sekä muita geologisia muodotumia, joiden maisemallinen arvo liittyy tähän geologiseen muodostumaan ja sen arvoon maisemassa. Näin ollen esimerkiksi maa-aineisten ottaminen harjusta on tällainen maisema-arvoja heikentävä toimenpide. Harjulla kasvavaan metsään ei kohdistu rajoitteita muutoin kuin kartalla esitettyjen luontoarvojen osalta. Kaavakartalla on osoitettu osa-aluemerkinnöin selvityksissä alueella todetut luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvot ja annettu niistä koskevat määräykset. Kohdemerkintöjen erottuvuutta on parannettu. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	10.4. Maa- ja metsätaloutta säädellään olevassa olevalla lain-säädännöllä, eikä sitä ole tarpeen enää tiukentaa kaava-merkinnöillä. Metsälaki muun muassa velvoittaa turvaamaan metsien erityisen tärkeät elinympäristöt sekä säilyttämään metsien biologisen monimuotoisuuden. Tulkin-nanvaraiset kaavamerkin nät ovat omiaan haittaamaan maa- ja metsätalouden harjoittamista.	Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa on tuotu esille alueen arvot, jotka perustuvat lakeihin tai erillisiin selvityk-siin. Merkintöjä koskevat määräykset on tarkistettu. Ks. myös kohta 10.3. Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaa kaavojen laatimista ja edellyt-tää, että kaava perustuu riittäviin selvityksiin (§ 9) ja että siinä huomioidaan mm. rakennetun ympäristön, maiseman ja luon-nonarvojen vaaliminen (§ 39). Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	10.5. Mikäli kaavamerkintä rajoittaa maa- ja metsätalouden harjoittamista, on merkinnän sisällyttämisestä kaavaan neuvoteltava maanomistajan kanssa. Esitämme nähtävil-läoloaikaa pidennettäväksi siihen asti, että edellä esitetyt neuvottelut maanomistajien kanssa on käyty ja niissä esiin tulevat näkökohdat otettu tässä osayleiskaavassa huomi-oon.	Ks. kohdat 10.2.-10.4. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
11. Hausjärvi-Seura ry	11.1. Uusi-Koskela niminen tila tulisi merkitä kaavamerkinnällä (esim. PY), joka mahdollistaa kotiseutumuseon ja muun museotoiminnan (Hikiäntie 15). Koskelan talonpoikaistalon siirtoon ja rakentamiseen on saatu EU-tukea, joka edellyttää vähintään 50-vuoden vuokrasopimusta. Hämeen Maakuntamuseo on määritellyt rakennuksen merkittäväksi museaaliseksi rakennukseksi.	Kirkonkylän taajama osoitetaan merkinnällä väljä kyläalue, AT-2. Alue varataan asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle palve-luille sekä elinkeinotoiminnalle. Alueella rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Työn aikana kaavakartalle lisätään tiedot paikallisesti arvokkaista kohteista. Merkitään tiedoksi jatkosuunnittelua varten. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	11.2. Hausjärvi-Seura esittää, että peltoaluetta, joka on tien oikealla puolella Kirkonkylän koulun ja Aapolan mäen välillä, säästettäisiin maisemallisista syistä rakentamiselta ja säilytettäisiin nykyisen käytön mukaisesti maatalousmaana.	Kirkonkylä on merkitty väljäksi kyläalueeksi (AT-2) ja sen itäpuolinen kultuuriympäristön ja maiseman kannalta arvokas viljelys-alue on osoitettu maisemallisesti arvokkaana peltoalueena (MA). Osayleiskaava mahdollistaa kirkonkylän kehittämisen ja täydennysrakentamisen. Näille alueille rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	11.3. Hausjärvi-Seura esittää, että peltoalue Selänojan tien ja vanhan Hikiän koulun välillä säästettäisiin maisemallisista syistä rakentamiselta ja säilytettäisiin osayleiskaavassa maatalousmaana.	Haja-asutusalueella rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	11.4. Hausjärvi-Seura esittää, että Kantatie 54:n ja Laskolan tien väliselle alueelle merkitystä teollisuusalueesta luovuttaisiin maisemallisista syistä.	Teollisuustoiminnan aluevaraukset on poistettu kaavasta. Mahdollinen teollisuustoiminnan sijoittaminen alueelle ratkaistaan suunnittelutarveratkaisulla ja ympäristölupamenettelyllä. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
12. Hausjärven seurakunta	12.1. Hausjärven seurakunta ei hyväksy mailleen suunniteltuja uusia asuinaluevarauksia, koska seurakunnalla ei ole tarkoitusta koskaan käyttää kyseisiä kohteita rakennustarkoitukseen.	Uudet asuinalueet sijoitetaan asemakaavoituksella Hikiän taajamaan AT-1 kyläalueelle tai suunnittelutarveratkaisulla täydennysrakentamisena AT-2-kyläalueille. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	12.2. Kirkon alue Kappalaisentien risteyksessä EH- merkinnällä (ei PY/s) koska alue on hautausmaa.	Kirkon alue sisältyy väljään kyläalueeseen, AT-2, joka varataan asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	12.3. Kirkon merkintä tulee olla srk ei srk-2	Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Korjataan virhellinen merkintä srk:ksi.
	12.4. Kaavaan on tuotu monia maisemanäkökohtia ja jopa rajoituksia maankäyttöön maisemanäkökohtiin vedoten. Kuitenkin parhaille maisemapaidoille on suunniteltu asuinalueita esim. kappalaisentien varsi. Nämä mielestämme ovat maisemahäiriöitä vanhassa maalaismaisemassa. Uusien asuinalueiden sijoittelu uudelleen vähemmän näkyvimpiin paikkoihin.	Kappalaisentien länsipuolelle aiemmin esillä olleessa kaavaluonnoksessa ollut asuinalue on poistettu keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksesta. Ks. myös kohta 12.1. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
13. Riihimäen seudun luonnonsuojeluyhdistys	13.1. Kaava-alueella ei ole tehty riittävästi luontoselvityksiä, jotta alueen luontoarvoista ja lajistosta voitaisiin saada riittävän hyvä käsitys ja asiamukaiset suojelutoimenpiteet voitaisiin toteuttaa. Esimerkiksi Sääksenmäen ja Brunsilansuon lähistöllä pesii todennäköisesti ampuhaukka.	ELY-keskus on vuonna 2011 lausunut kaavan luontoselvitysten olevan riittäviä, vesistöjä lukuun ottamatta. Ks. kohdat 1.7. ja 1.16. Kaava-alueelle teetetään vuoden 2021 aikana uusi luontoarvojen tausta- ja perusselvitys ja selvitys liito-oravalle sopivista elinympäristöistä. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	13.2. Vuoden 2009 luontoselvitysraportissa on selvityksen tekijöiden suositus: "Suosittelemme EU:n luonto- ja lintudirektiivien lajien esiintymisselvityksiä ainakin kaavoituksen kannalta olennaisimmilla alueilla, jotta niiden mahdolliset esiintymit voidaan huomioida jo tässä vaiheessa (mm. liito-orava, linnusto, viitasammakko, päiväperhoset, sudenko-rennot)." Suosituksesta on toteutettu vain liito-oravaselvitys, josta ei ole kirjallista aineistoa saatavilla. Alueella pitää tehdä kattavat luontoselvitykset. Liito-oravan osalta tulisi olla selvityksen tekijän julkiset toimenpide-ehdotukset kannan turvaamiseksi.	ELY-keskus on vuonna 2011 lausunut kaavan luontoselvitysten olevan riittäviä, vesistöjä lukuun ottamatta. Ks. kohdat 1.7. ja 1.16. Kaava-alueelle teetetään vuoden 2021 aikana uusi luontoarvojen tausta- ja perusselvitys ja selvitys liito-oravalle sopivista elinympäristöistä. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	13.3. Ekologisia yhteyksiä ei ole riittävästi otettu huomioon. Uudet rakennusalueet katkaisevat useassa kohdassa metsäalueiden yhteydet toisiinsa. Kaavakarttaan on merkitty yksi viheryhteystarve, mutta ei ole määritelty, millainen viheryhteys käytämössä on, mikä on sen leveys ja tarkka paikka. Ekologisia yhteyksiä tulisi tarkastella omana kohtanaan kaavassa. Yhteyksille tulisi määritellä konkreettiset paikat, ja ne olisi hyvä toteuttaa vähintään 100 metrin leveysinä. Seuraaviin kohtiin tulisi merkitä ekologinen yhteys: 1. Kantatien 54 vieressä olevalta MY-alueelta kaakkoon. 2. Kantatien 54 varrelle merkitty uuden teollisuusalueen läpi pohjoiseen. 3. Hikiän taajaman länsipuolelle uusien AP-alueiden kohdalle. 4. Radan eteläpuolelle on merkitty oikealle kohdalle viheryhteystarve liito-orava-alueiden välille, mutta se pitäisi muuttaa konkreettiseksi ekologisiksi yhteydeksi. Lisäksi yhteys länsipuoliseen metsäalueeseen. 13.4. Kantatien 54 eteläpuolen teollisuusalue ulottuu osittain Majolammin pohjoispuoleisen avosuon (luo-2) päälle. Kyseessä on merkittävä luontokohde, jonka luonnontilaisuus on palautumassa, mikä saattaa vaarantua, jos lähelle rakennetaan. Teollisuusalueen etelärajaa tulee siirtää pohjoiseen. Teollisuusalueen alle jää merkittävä määrä varttunutta metsää. Metsän lajiston suhteen tarvitaan ehdottomasti lisäselvityksiä.	Uudet asuinalueet sijoitetaan asemakaavoituksella Hikiän taajamaan tiiviille kyläalueille (AT-1) tai suunnittelutarveratkaisulla täydennysrakentamisena väljille kyläalueille (AT-2). Teollisuusalue kantatien varressa on poistettu keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa Tiiviille kyläalueelle (AT-1) tulee laatia asemakaava. Yleiskaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, joka tarkentuu asemakaavalla tai muulla suunnittelulla. Yleiskaavassa rakentamiseen osoitetulle alueelle laaditaan asemakaava, jossa alueelle voidaan korttelialueiden lisäksi osoittaa viheralueita, kuten lähivirkistysalueita. Liito-orava liikkuu myös pihapiirien puissa, joten se ei välttämättä tarvitse leveää metsäistä vyöhykettä liikkumiseen. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitetaan liito-oravan liikkumisen kannalta tärkeät yhteydet, jotka on todettu aiemmassa liito-oravaselvityksessä. Liito-oravaselvitystä päivitetään kevään 2021 aikana. Muutokset kaavan aluerajauksissa huomioidaan selvitystyössä. Teollisuustoiminnan aluevaraukset on poistettu kaavasta. Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa ei osoiteta alueelle maankäytön varauksia. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
14. Virtavesien hoito yhdistys	14.1. Yleiskaavan laatimisen pohjana olleessa luontoselvityksessä (Nieminen & Makkonen 2009) on merkittäviä puutteita vesiluontotyyppien ja niiden lajiston osalta. Hausjoen pääuomaa tai sen latvahaaroja ei ole tunnistettu vesilain mukaisena kohteena. Purouomiin liittyy useita luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia, vesilain mukaisia lähteitä. Alueella esiintyy ainakin kolme uhanalaista luontotyyppiä (lähteiköt, savimaiden purot ja pienet savi- maiden joet), jotka jäivät osin tai kokonaan tunnistamatta selvityksessä. Luontoselvityksestä puuttuvat kokonaan kalastotiedot. Tästä syystä erittäin uhanalainen kalalaji tai- men jäi havaitsematta. Virtavesien hoitoyhdistys toteuttaa kuluvan vuoden aikana Hausjoen yläjuoksun sekä sen latva- ja sivuhaarojen kun- nostustarvekartoituksen. Kartoituksen ja koekalastusten tulokset raportoidaan ja raportit toimitetaan Hausjärven kunnan käyttöön.	ELY-keskus on vuonna 2011 lausunut kaavan luontoselvitysten olevan riittäviä, vesistöjä lukuun ottamatta. Ks. kohdat 1.7. ja 1.16. Alueelle on laadittu Hausjärven Hikiän vesiluontotyyppisel- vitys vuonna 2020, Faunatica Oy. Kaava-alueelle teetetään vuoden 2021 aikana uusi luontoarvojen tausta- ja perusselvitys ja selvitys liito-oravalle sopivista elinym- päristöistä. Hausjoen kunnostus on toteutettu tehdyn kartoituksen mukai- sesti, eikä edellytä muutoksia kaavaluonnokseen. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Alueelle laaditun vesiluontotyyppiselvityksessä todetut vesilain mukaiset kohteet on merkitty kaavakartalle s-2-merkinnällä.
	14.2. Hausjoen ja sivuhaarojen uomat tulee merkitä puskuri- vyöhykkeineen w-merkinnän sijaan s-2 tai luo-2 – merkin- nöillä, jotka paremmin osoittavat vesistön luontoarvot.	Alueelle on laadittu Hausjärven Hikiän vesiluontotyyppiselvitys vuonna 2020, Faunatica Oy. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen. Selvityksen perusteella kartalle rajataan vesilain mukaiset arvok- kaat luontotyyppit s-2-merkinnällä.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	14.3. Vesilain mukaisen uoman siirtämiselle (tai joissain tapauksissa putkittamiselle) tulee hakea Etelä-Suomen aluehallintovirastosta vesilain mukaista lupaa, joten ne tulisi säilyttää viheralueina. Hikiän aseman ympäristössä asutuksen rakenteen tiivistäminen on luonnollisesti suotavaa, mutta siinäkin tulisi huomioida luonnonympäristön asettamat reunaehdot. Etenkin AP ja TP Hikiäntien ja junaradan risteyskohdassa purouoman päällä.	Merkitään tiedoksi asemakaavoitusta varten. Yleiskaava on yleisiirteinen maankäytön suunnitelma, joka tarkentuu asemakaavalla tai muulla suunnittelulla. Asemakaavassa on mahdollista jättää viheralueita uomien kohdalle. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	14.4. Onko jätevedenpuhdistamon merkinnässä kyseessä nykyinen puhdistamo, vai sisältääkö se uuden puhdistamon rakentamisen tai nykyisen laajentamisen, jolloin alueen vesihuoltoa ja sen vaikutuksia sekä siirtoviemärintimahdollisuuksia?	Kyseessä on pohjakartassa oleva merkintä, ei kaavavaraus. Alueella on sijainnut aiemmin puhdistamo, mutta nykyisin jätevedet johdetaan Riihimäen vesihuoltolaitoksen jätevedenpuhdistamolle. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Ajantasaistetaan pohjakartta ja poistetaan pohjakartalta puhdistamomerkintä.
	14.5. Myös jo olemassa olevan rakennuskannan ja uuden kaavoitettavan rakentamisen erottaminen kaavakartalta edellytti luonnoksessa suuria ponnisteluja.	Kaavakartalle merkitään kyläalueet, tiivis kyläalue, AT-1 ja väljä kyläalue, AT-2. Alueiden maankäyttöä ohjataan kaavamääräyksiin. At-1 alueelle tulee laatia asemakaava. AT-2 alueelle rakentaminen edellyttää suunnitelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	14.6. Olemme jatkossa kiinnostuneita kaavan tulevista vaiheista sekä muista Hausjärven merkittävistä maankäyttöön vaikuttavista kaavoista ja suunnitelmista. Toivoisimme myös, että tilattaessa tulevia luontoselvityksiä pyritään kilpailutus tekemään niin, että tässä huomioidaan hinnan ohella myös selvitysten yleinen laatu ja käytökelpoisuus.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
15. Mieli pide 1 Tilat 1:124, 1:97, 17:32, 3:29, 17:32, 3:51, 22:0, 1:132, 6:27	15.1. Hikiän ja kirkonkylän keskeneräinen osayleiskaava-asia on poikkeuksellisesti tuotu kunnanhallitukselle keskustelua ja linjausta varten ja pöytäkirjan mukaan 4.10.2011 kokouksessa jaettiin kokoukseen osallistujille kaavaluonnoksesta saatujen mielipiteiden ja lausuntojen tiivistelmä, jota pyynnöstä huolimatta ei meille näytetty. Kunnanhallituksen jäsenille ei ole myöskään esitetty alkuperäisiä mielipiteitä ja lausuntoja.	Kaavoitusvaiheen ollessa kesken, ei keskeneräisiä kaava-asiakirjoja luovuteta eteenpäin. Vain käsitellyt päätökset ja niiden mukaiset kaavaluonnos- ja kaavaehdotusasiakirjat ovat julkisia. Vastineiden laadinta luonnosvaiheen palautteeseen on ollut kesken ja tiivistelmät sekä vastineet tuodaan uudelleen varsinaiseen käsittelyyn, jossa käsitellään keväällä 2021 nähtäville menevää kaavaluonnosta. Tämän jälkeen ko. asiakirjat ovat julkisia. Alkuperäisiä mielipiteitä ei voida sellaisenaan julkisesti esittää kiristyneen tietosuojasetuksen myötä. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	15.2. Laadittavasta osayleiskaavasta tulee poistaa T- ja TY- alueet kirkonkylän koillisosasta. Allekirjoittajat ovat alueen tai sen naapurialueiden maanomistajia. Teollisuusalueella on lukuisia muitakin vastustajia. Alue sijaitsee suurelta osin I-luokan pohjavesialueella, rajoittuu olevaan asutukseen, rajoittuu ja sitä ympäröi kaksi vierekkäin sijaitsevaa suojeltavaa rakennusta (Pikkupappila ja entinen kunnalliskoti/vanhainkoti, sr-2), sijaitsee maakunnallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön (Rakennettu Häme, Hämeen liitto ja Rakennustieto Oy, ma-1) rajalla, inventoidun kulttuurimaiseman (KUKUSE) rajalla, maakunnallisesti arvokkaaksi luokitellulla maisema-alueella (ma-2) ja on Hämeen maakuntakaavan vastainen. Asutuksen vieressä olevilla teollisuusalueilla tapahtunut onnettomuuksia (esim. Makroflex Oy ja leca-harkkotehtaan palo), ei ole perusteltua osoittaa kokonaan uusia teollisuusalueita olemassa olevan asutuksen sekaan. Kukaan ei halua asua teollisuushallin naapurissa.	ELY-keskus on poistanut kantatien varrella sijaitsevan Sääkseennäen pohjavesialueen luokituksen 2014, eikä se ole enää pohjavesialuetta. Ks. kohta 1.4. Teollisuusalueet on poistettu kantatien varrelta. Entisen kunnalliskodin ympäristö on osoitettu AT-2-merkinnällä väljäksi kyläalueeksi. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	15.3. Kaavakarttaluonnokseen on virheellisesti merkitty entisen kunnalliskodin talousrakennukset ja niitä ympäröivä alue jo olemassaolevaksi teollisuusalueeksi (harmaa TY). Käsityksemme mukaan alueella on käsityöpaja, jossa korjataan vanhoja ikkunoita. Tätä ei voida pitää teollisena toimintana.	Alue osoitetaan merkinnällä väljä kyläalue (AT-2). Alue varataan asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	15.4. Kartoista puuttuu asianmukaiset suojelumerkinnot (sr-2 ja sininen neliö) maakunnallisesti arvokkaaksi rakennusperintökohteeksi luokitellusta entisestä kunnalliskodista ja kaavaluonnosasiakirjoissa ko. rakennusta nimitetään kahdella eri nimikkeellä (kunnalliskoti/vanhainkoti). Pyydetään korjaamaan asiakirjoihin.	Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa on käytetty kaava-alueella olevien maakunnallisten arvokkaiden rakennusten kohdalla suojelumerkintää sr-1. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Maakunnallisesti arvokas entinen kunnalliskoti Lepola merkitään suojeltavaksi (sr-1).
	15.5. Kaavaselostuksen mukaan uudet työpaikka-alueet on sijoitettu keskeisesti kantatie 54 varteen ja Hikiän nykyisen työpaikka-alueen yhteyteen ja alueet "tukeutuvat olemassa oleviin palveluihin" (s. 8), Kirkonkylän koillisosaan kaavailtu alue ei kaavakartan mukaan ole työpaikka-alue (TP), vaan teollisuusalue ja se sijaitsee noin 5 km päässä Oitista ja noin 4 km päässä Hikiältä. Siten ko. teollisuusalueen sijainti ei ole tarkoituksenmukainen. Tässä kohdin alueen kulttuurihistoriallisia arvoja ei ole turvattu kaavassa aluevarauksin, uusia rakennusalueita ei ole sijoitettu kulttuuriarvot huomioiden ja maakuntakaavaa noudattaen, eikä kaavassa ole huomioitu maisema- ja luontoarvoja ja niiden säilymistä aluevarauksin ja toimintojen yhteensovittamista.	Uusien teollisuus- ja asuinalueiden varaukset on poistettu ja osoitettu AT-1 ja AT-2 -kyläalueet asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Aluevaraukset mahdollistavat nykyisen taajamarakenteen ja kylien kehittymisen. Ks. myös kohta 15.2. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	15.6. Kunnanhallitus päätti osayleiskaavan valmistelun aloittamisesta 6.5.2008. Khall 199 § 6.5.2008 valmistelija esitti kunnanhallitukselle, että "Kantatie 54:n ja Kappalaisentien risteyksen ympäristössä on rakentamispaineita". Käsityksemme mukaan tämä väite ei pidä paikkaansa. Maanomistajiin ei oltu yhteydessä etukäteen ja he ovat vastustaneet ko. alueelle suunniteltua teollisuusaluetta. Kaavoitustoimi on kysyttäessä ilmoittanut, että yksikään yritys ei ole kyselytällä alueella tonttien perään. Kaavoitusta ei voi perustella toiveajattelulla - kysyntä ei synny pelkästään kaavoituksella. Oitin teollisuusalueella on edelleenkin myymättömiä teollisuustontteja. Esitämme TY- ja T-alueiden poistamista tai mikäli ne ovat kaavan mitoituksen kannalta kriittisiä, laatimaan koko kantatie 54:n kattava osayleiskaava ja sijoittamaan teollisuusalueet nyt luonnostellun osayleiskaava-alueen ulkopuolelle. Kantatien varrella on teollisuusalueita, joita voisi laajentaa, esimerkiksi Ekokemin alue. Lisäksi huomautamme, että T ja TY-merkinnät tarkoittavat teollisuusaluetta, ei "yritysaluetta" kuten ainakin kunnanjohtaja on eri yhteyksissä aluetta virheellisesti nimittänyt.	Ks. kohta 15.5
	15.7. Allekirjoittajat yhtyvät myös mm. Hämeen liiton lausunnon esitykseen, että uudet AP- alueet Kappalaisentien varrelta poistetaan.	Kappalaisentien länsipuolelle osoitettu uusi asuinalue on poistettu keväällä 2021 nähtäville menevästä kaavaluonnoksesta. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	15.8. Pyydämme, että kunnanhallituksen jäsenet tutustuvat kaikkiin kaavaluonnoksesta esitettyihin mielipiteisiin ja lausuntoihin, jotta alueen suunnitelmien vastustuksen laajuus ja perusteet tulevat kunnanhallituksen jäsenien tietoon ennen linjauksen tekoa. Lisäksi toivomme, että hallitus suorittaa katselmuksen - ainakin ajaen kirkolta entisen kunnalliskodin suuntaan - todetakseen itse kuinka luonnostellut Kappalaisentien uudet asuinalueet ja rinteeseen kaavailtu laaja teollisuusalue pilaisivat maiseman täysin ja peruuttamattomasti. Miksi tässä vaiheessa on ylipäättään tarpeen laatia yleiskaavaa kirkonkylän alueelle, ottaen huomioon, että kaavoitustoimikin korostaa, että osayleiskaavan aikajana on 30 vuotta ja kaavan laatijakin olettaa suunnitellusta toteutuvan alle puolet alueen yksityisten maanomistajien vastustuksesta johtuen. Hikiän osayleiskaava on vuodelta 1979 eli noin 30 vuotta vanha ja on nyt todettu sisällöltään osaksi vanhentuneeksi. Näinhän sitten tulisi käymään myös tälle kaavalle.	On tavanomaista, että kaikki osayleiskaavoissa esitetyt aluevaraukset eivät toteudu syystä tai toisesta. Siitä huolimatta kunnat varautuvat tulevaan kehitykseen, tilanteet voivat myös muuttua. Maankäyttö- ja rakennuslaki velvoittaa arvioimaan kaavojen ajantasaisuutta ja uudistamaan vanhentuneet kaavat. Tämä on siten aika-ajoin toistettava lain mukainen prosessi, jossa asetetaan maankäytölle tavoitteita tulevaisuuden kehityssuuntauksia ajatellen. Kaavan aikajänne määritellään suunnittelun alussa ja usein se on lähellä maakuntakaavan vastaavaa tavoitevuotta. Ks. myös kohta 15.2. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
16. Mieli pide 2	16.1. Hausjärven kirkonkylään on muodostunut 1700 luvulta lähtien asukkaiden omatoimisesti rakentama harmoninen, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Hausjärven kunta on lähtenyt valmistelevaan osayleiskaavaa kirkonkylään tavalla, jossa ei oteta lainkaan huomioon yllämainittuja arvoja. Osayleiskaavan tekijät eivät ilmeisesti pidä maataloutta elinkeinona Hausjärvellä tärkeänä. Pikku pappilan ja vanhan vanhainkodin eteen ajateltu pientaloalue pilaa maisemaa räikeällä tavalla. Kyseinen peltoalue on maakunta-kaavassa merkitty (MA) merkinnällä. Paikalliset arvot, jotka ovat syntyneet vuosisatojen aikana, jäävät kokonaan huomioimatta. Miksi ei olla etukäteen yhteydessä maanomistajiin? En vastusta kirkonkylän kehittämistä, kun se tehdään edellä mainittuja arvoja kunnioittaen ja yhteistyössä alueen maanomistajien kanssa.	Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa on osoitettu AT-1 ja AT-2 -kyläalueet asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Maisemallisesti arvokkaat peltoalueet on osoitettu MA-merkinnällä. Alueilla sijaitsevat kulttuuriarvot on osoitettu kohde- ja osa-aluemerkinnöin. Hikiän-kirkonkylän kulttuurimaisemaa ei ole enää esitetty Rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) päivitysinventoinnissa eikä valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet päivitysinventoinnissa valtakunnallisesti merkittäväksi. Näin ollen sen on maakuntakaavan perusteella maakunnallisesti arvokas. Kanta-Hämeen maakuntakaavassa 2040 ei MA-merkintää ole osoitettu, vaan alueen kulttuuriarvot on osoitettu sinisellä rasterimerkinnällä, jonka mukaisesti Hikiän ja kirkonkylän kaavaehdotukseen on merkitty maisemallisesti arvokas alue, ma-osa-alueen rajaus. Kaavassa on annettu useissa merkinnöissä kulttuuriympäristön suojelua koskevia määräyksiä, jotka tulee ottaa huomioon alueiden suunnittelussa sekä muissa toimenpiteissä. Maankäyttö- ja rakennuslain (§ 62) mukaan tulee osallisille järjestää riittävän aikaisessa vaiheessa tilaisuus mielipiteen esittämiseen. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (§ 30) mukaan tämä voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Näin on tekeillä olevassa Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavassa tehty. Kappalaisentien länsipuolelle osoitettu uusi asuinalue on poistettu keväällä 2021 nähtäville menevästä kaavaluonnoksesta. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
17. Mieli pide 3	17.1. Vastustamme uuden asuinalueen kaavoitusta Pirjolaan maillemme sekä maittemme naapuriin. Suunniteltu asuinalue on irrallaan kaikesta muusta suunnitellusta ja tukee yksityisautoilun lisääntymistä. Suunniteltu asuinalue rikkoo elämänrauhaamme nykyisellä haja-asutusalueella. Emme ole halukkaita myymään maata kunnalle. Pellolle istutimme kuusentaimia luonnolliseksi metsän jatkoksi ja maat on vuokrattu paikalliselle metsätysseuralle. Metsästä hyötyvät myös linnut, kuten pöllöt. Meitä asianomaisia ei ole lähestytty henkilökohtaisesti lainkaan ja tiedustelut halukkuutta kaavoitukseen. Toiminta loukkaa meitä nykyisiä kuntalaisia. Uudet asuinalueet on syytä keskittää lähelle palveluita ja julkista liikennettä. Pirjolantien voi sulkea osayleiskaavan ulkopuolelle. Kunta on nykyiselläänkin liian hajalleen rakennettu. Osan suunnitelluista tonteista, lähelle palveluita, tulisi kaavoittaa rivi-, kerros- ja pienkerrostaloille. Kaikki kuntaan muuttavat eivät välttämättä halua rakentaa ja asua omakotitalossa.	Maankäyttö- ja rakennuslain (§ 62) mukaan tulee osallisille järjestää riittävän aikaisessa vaiheessa tilaisuus mielipiteen esittämiseen. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (§ 30) mukaan tämä voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Näin on tekeillä olevassa Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavassa tehty. Kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 mukainen Taajamatoimintojen reservialue asemakaavan laajenemissuunta -merkinnällä Hikiän taajamasta Riihimäen suuntaan. Aluelle tulee laatia asemakaava. Taajaman laajentuminen Riihimäen suuntaan on myös Hyvinkään-Riihimäen seudun maankäytön kehityskuvan vuosille 2025-2040 mukainen. Rakentaminen haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	17.2. Meitä osallisia ei kutsuttu ensimmäiseen kuulemistilaisuuteen. Karhi oli tällöin jätetty ilmoituksesta pois.	Osayleiskaavan rajausta on ollut esitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Asukastilaisuudesta on tiedotettu Etelä-Hämeen Lehdessä ja Aamupostissa. Ks. myös kohta 17.1. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
18. Mieli pide 4	18.1. Vastustamme Karhin Pirjolantien varteen luonnosteltuja asuntoalueita ja vaadimme, että kaava-alue päätetään Hikiä-Vanaja sähkölinjaan.	Kaavarajausta on hieman muutettu. Pirjolantielle osoitetaan keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa väljä kylä-alue, merkintä AT-2. Jatkosuunnittelussa otetaan huomioon kaavaluonnoksesta saatavat mielipiteet ja lausunnot. Kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 mukainen Taajamatoimintojen reservialue asemakaavan laajenemissuunta -merkinnällä Hikiän taajamasta Riihimäen suuntaan. Alueelle tulee laatia asemakaava. Taajaman laajentuminen Riihimäen suuntaan on myös Hyvinkään-Riihimäen seudun maankäytön kehityskuvan vuosille 2025-2040 mukainen. Rakentaminen haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	18.2. Toimiva joukkoliikenne vaatii riittävän tiiviin yhdysrakeen. Omakotitalot pitkin maaseutua tukevat kahden auton talouksia, lisää vapaa-ajan ja työmatkojen määrää sekä palveluiden edellyttämä matkustamista. Selkeät taajama-alueen mahdollistavat yhtenäiset luonto- ja virkistysalueet, ekologiset käytävät. Uudet alueet on sijoitettava olevan rakenteen yhteyteen, tukemaan joukkoliikennettä. Alueiden sijainnilla, kaukolämmön saatavuudella ja uusiutuvilla energialähteillä on keskeinen merkitys ilmastomuutoksessa ja kasvihuonekaasupäästöjen aiheutumisessa. VTT:n 9.5.2008 tekemä tutkimusraportti 'Ilmastomuutoksen huomioon ottamisen oltava osa maankäytön suunnittelua' sisältää Kymmenen kultaista sääntöä kaavoittajalle, joita ei ole huomioitu osayleiskaavaluonnoksessa mitenkään. Pirjolantien - Karhinkulman alueen kaavoittaminen ei täydennä millään tavalla olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Hikiän taajamaa pitää täydentää ensisijaisesti Hikiän keskustassa lähempänä junarataa. Pirjolantien alueella ei ole minkäänlaisia edellytyksiä joukkoliikenteen käyttämiseen. Kunnollinen ilmastovaikutusten selvitys on ehdottomasti sisällytettävä tähän osayleiskaavaan.	Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa on osoitettu AT-1 ja AT-2 -kyläalueet asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Hikiän keskustan läheisyydessä rakentaminen tulee olemaan tiiviimpää kuin muualla alueella. AT-1 -alueelle tulee laatia asemakaava. Rakentaminen AT-2-kyläalueilla sekä haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Hikiän mahdollinen laajentuminen Riihimäen suuntaan on todettu yleiskaavan laatimista ohjaavassa maakuntakaavassa. Ks. myös kohta 18.1. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	18.3. Maisemaselvityksen maisemakuva-kartassa on puutteita. Pirjolantieltä on piirretty näkymänuoli vain toiseen suuntaan. Harjumaiseman suuntaan tulee myös lisätä nuoli. Samaan suuntaan on osayleiskaavassa osoitettu nyt rakentamista. Onko nuoli tarkoituksella pois jätetty? Latoja on maamerkinä piirretty sinne tänne, mutta Pirjolantien varresta se on unohdettu. Ulkopaikkakuntalainen maisemakuvanlaatija ei voi puolueettomasti sanoa, että mikä on kaunista ja mikä ei.	Selvitykset laaditaan kaavoitustyön alussa, ennen suunnittelun aloitusta. Tästä näkökulmasta mitään merkintöjä ei tarkoituksella ole jätetty osoittamatta. Selvityksellä pyritään tuomaan esiin yleispiirteisellä tasolla alueen keskeisiä ominaisuuksia. Kyseiseen suuntaan on maisemaselvityksessä merkitty maisematilaa ja näkymiä rajaava ja maisemallisesti kauniisti muodostunut reuna- vyöhyke -merkintä, jonka mukaan myös Pirjolantien itäpuolen suunta on nähty maisemakuvallisesti edustavana. Selvityksessä on merkitty erikseen kolme latoa, jotka ovat olleet kauempaa aukeavan näkymän keskipisteenä, maamerkinä. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Lisätään näkymänuoli sekä lato Pirjolantien varrelle.
	18.4. Luontoarvoja ei ole mielestämme turvattu riittävästi ko. alueella. Alueella on Vantaanjoen latvahaaroihin kuuluvaa oja-alueita, jossa pesii nykyisin kurkia, sorsia ja muita vesilintuja, levähtää joutsenparvia. Alueen läpi vaeltaa myös peura- ja hirvieläimiä. Luonnon monimuotoisuuden kannalta pellot ja metsäsaarekkeet ovat tärkeitä. Kaavan toteutuessa pienilmaston muuttuminen toteutuu ja haittaa nykyistä elinympäristöä Pirjolantiella.	Kaava-alueelle teetetään vuoden 2021 aikana uusi luontoarvojen tausta- ja perusselvitys ja selvitys liito-oravalle sopivista elinympäristöistä. Alueelle on laadittu Hausjärven Hikiän vesiluontotyyppiselvitys vuonna 2020, Faunatica Oy, jonka mukaan vesilain mukaiset arvokkaat luontotyytit on osoitettu kartalle s-2-merkinnällä. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	18.5. Kaava ei väiteltysti mahdollista maa- ja metsätalouden sekä muun nykyisen elinkeinotoiminnan harjoittamista, ainakaan pelloilla, jotka muutetaan asuinalueiksi. Maa- ja metsätalous on jatkossakin merkittävä elinkeino ja tärkeä osa alueen viihtyisyyttä. Pirjolan tien metsät ja pellot tulee ehdottomasti säilyttää nykyisessä käytössä.	Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa on Pirjolan tien varrelle merkitty maa- ja metsätalousalueita sekä väljää kyläaluetta (AT-2), jolla rakentaminen tapahtuu suunnittelutarveratkaisulla. Riihimäen suuntaan on osoitettu myös asemakaavan laajenemissuunta -nuolimerkintä. Uusi rakentaminen voidaan tutkia erikseen asemakaavalla. Uusi rakentaminen alueella pyritään osoittamaan metsäsaarekkeisiin siten, että maisemakuvalle tyypilliset pitkät peltonäkymät säilyvät. Ks. myös kohdat 18.1 ja 18.2. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	18.6. Maisemaselvityksessä on sanottu: 'Perinteisen rakennustavan noudattaminen jatkaa vanhoja rakennusperinteitä.' ja 'Rakennusten sijoittaminen maastoon ja maisemaan nähden, rakennusmateriaalit, värit ja rakennusmassojen koot vaikuttavat suuresti syntyvään miljööseen.' Tässä on selkeä ristiriita luonnoksen lauseiden ja piirretyn asuinaluekartan kanssa.	Maisemaselvitys on laadittu maiseman ja kulttuuriympäristön näkökulmasta. Arvokkaiden rakennusten läheisyydessä ja arvokkailla alueilla on uudisrakentamisessa suositeltavaa noudattaa kulttuuriympäristöä kunnioittavaa ja siihen soveltuvaa rakennustapaa, jotta sen arvot säilyvät. Erityistä, tarkempaa rakentamista koskevaa ohjeistusta annetaan tavallisesti asemakaavan määräyksissä tai sen yhteydessä laaditussa erillisessä rakentamistapaohjeessa. Ks. myös kohdat 18.1 ja 18.2. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	18.7. Sosiaalinen ympäristö on luonnoksessa erittäin keveästi, yksipuolisesti ja aika positiivissävytteisesti kuvattu. Sosiaaliset vaikutukset tulee selvittää paremmin ja nimenomaan nykyisten asukkaiden näkökulmasta ja realistisesti. Emme halua tiivistä kanssakäymistä, vaan omaa rauhaa. Nykyisten asukkaiden sosiaalinen elinympäristö kyllä muuttuu vahvasti negatiiviselle puolelle uuden asuntoalueen levittäytyttyä maaseudun rauhaa pilaamaan. Luonnos on vaikutusten osalta erittäin huonosti tehty ja nykyisiä asukkaita ja maanomistajia suoraan sanoen väheksyvä ja halveksiva. Liikenneturvallisuus huononee ja melu lisääntyy, jos yksityisteistä tehdään monen asukkaan läpiajoteitä. Palveluiden säilyvyyteen ja lisääntymiseen emme kyllä jaksaa uskoa. Kaavaluonnos aiheuttaa stressiä ja mielihäiriöitä. Rakentaminen muuttaa ympäristöä aina pysyvästi. Pirjolantien - Karhinkulman kaavoituksen tarve voidaan kyseenalaistaa nykyisellä kunnan tontinmyyntivauhdilla. Yleiskaavan laajentaminen selkeästi Hikiän nykyisen taajama-alueen ulkopuolelle vaikeuttaa nykyisten asukkaiden asumista, maankäyttöä, rakentamista, elinkeinotoimintaa, viihtymistä ja harrastuksia. Tiivis pientaloasutus pilaa kylämäisen Karhin alueen ja tuo mukanaan omia negatiivisia lieveilmiöitä.	Kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen nähtävilläolon ja vuorovaikutuksen kautta on tarkoitus nimenomaan mahdollistaa osallisten kuuleminen ja antaa heille mahdollisuus arvioida kaavan vaikutuksia. Hikiän taajamaan osoitetaan tiivis kyläalue (AT-1), jolle tulee laatia asemakaava. Kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu asemakaavan laajenemissuunta Hikiän taajamasta Riihimäen suuntaan. Muille alueille rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. AT-2-merkinnällä on osoitettu väljät kyläalueet. Uusien tavoitteiden mukaan osayleiskaavan alueelle on tavoitteena sijoitua noin 140 uutta asukasta vuoteen 2040 mennessä. Tästä arviolta 80 % sijoittuu kyläalueille. Ks. myös kohdat 18.1 ja 18.2. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Selostusta on täydennetty osayleiskaavan sosiaalisten vaikutusten arvioinnilla asukasnäkökulmasta. Kaavan sosiaalisia vaikutuksia käsitellään selostuksen kappaleessa 7.2.13 Sosiaalinen ympäristö.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	18.8. Osayleiskaavan vaikutus ei ole yhdyskuntarakenne/ta täydentävä ja eheyttävä, eivätkä suurimmat kasvuvaraukset ole esitetty Hikiän taajaman läheisyyteen ja suurimmat muutokset taajamakuvas sa kohditu sinne. Pirjolantiellä ei ole ennestään tiiviisti rakennettuja alueita. Pirjolantien nykyinen kaunis maalaismaisema muuttuu kaikkien radikaaleimmin pientaloalueen myötä.	Ks. kohdat 18.1, 18.2 ja 18.7. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	18.9. Luonnos ei mahdollista kaikkien ikäryhmien asumista eikä tarjoa monipuolisia asuinmahdollisuuksia ja -ympäristöjä lähellä palveluita. Vanhukset eivät muuta pientaloalueille kunnon heikentyessä; alueen oikeat palvelut ovat Riihimäellä. Kuntaan halutaan hinnalla millä hyvänsä uusia veronmaksajia ja vanhoista asukkaista uuden kunnallistekniikan maksajia. Kerrostaloasumisen mahdollisuutta ei ole luonnoksessa edes ajateltu. Siirtoviemärin kulkeminen Karhintien laidassa ei voi olla ainoa peruste Pirjolantien asuntoalueelle, kuten nyt näyttää olevan.	Hikiän taajama osoitetaan osayleiskaavan keväällä 2021 nähtävillä menevässä luonnoksessa tiiviiksi kyläalueeksi (AT-1), jonka kehittäminen ratkaistaan asemakaavoituksella. Alueelle voidaan sijoittaa myös palveluita, esimerkiksi palvelutalo. Osayleiskaavalla tehdään mahdolliseksi toimintojen sijoittuminen alueelle, tarkemmin tarve eri tyyppisille asumisratkaisuille selvitetään alueen asemakaavoituksen yhteydessä. Ks. kohdat 18.1, 18.2 ja 18.7. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	18.10. Luonnoksessa on mainittu, että aluevarauksia on osoitettu epävarmuustekijöistä johtuen yli väestöennusteiden; tarvetta siis ei olisi piirtää asuinalueita pitkin maaseutumiljöötä.	Ks. kohdat 18.1, 18.2 ja 18.7. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
19. Mielipide 5	19.1. Näin laaja ja yksityiskohtainen osayleiskaava on tarpeeton. Jos sen valmistelua kuitenkin jatketaan, on yksityiskohdista neuvoteltava erikseen jokaisen maanomistajan kanssa. Tämä oikeusvaikutteinen osayleiskaava saattaa rajoittaa oikeudettomasti sitä määräysvaltaa, joka maanomistajalla on maaomaisuuteensa.	Kunnalla on lainsäädännön perusteella kaavoitusmonopoli eli oikeus päättää alueensa maankäytön suunnittelusta yleiskaavaa ja asemakaavaa käyttäen. Kunnan tavoitteena on osayleiskaavan suunnittelulla tutkia Hikiän ja Kirkonkylän alueiden kasvumahdollisuuksia ja tukea kylien kehittymistä. Maankäyttö- ja rakennuslain (§ 62) mukaan tulee osallisille järjestää riittävän aikaisessa vaiheessa tilaisuus mielipiteen esittämiseen. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (§ 30) mukaan tämä voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Näin on tekeillä olevassa Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavassa tehty. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	19.2. MTK-Hausjärven esiin tuomat asiat on otettava huomioon.	Ks. kohdat 10.1. – 10.4.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
20. Mielipide 6	20.1. Pirjolantien seutu ja koko Karhin kylän alue tulee jättää pois osayleiskaavasta. Kyseessä on puhdas maalaismaise- ma, jota tulee varjella sellaisenaan. Tietoinen valintani en- tisenä kaupunkilaisena on ollut muuttaa maaseudun rau- haan. Maalaisympäristössä, jossa naapurit tuntevat toisen- sa oikeasti, syntyy todellista sosiaalista kanssakäymistä se- kä turvallisuudentunnetta, kun ei ole asuinlähiön muka- naan tuomaa liikennemäärää, ylimääräisiä hiippareita ja hämärän kulkijoita. Maalla on puuhaa ja virikkeitä, joiden parissa lapset viihtyvät ja pysyvät poissa kyliltä pahan teos- ta. Maalla on mahdollista lähteä kotipihasta suoraan luon- toon. Onko tämä stressiä ja mielipahaa aiheuttava osayleiskaa- valuonnos todellakin tarkoitus toteuttaa mukamas kiitok- sena ja aiheuttaa kuntalaisille/veronmaksajille entistäkin kurjemmat oltavat kunnassa.	Kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu Kanta-Hämeen maakun- takaavan 2040 mukainen Taajamatoimintojen reservialue asema- kaavan laajenemissuunta -merkinnällä Hikiän taajamasta Riihi- mäen suuntaan. Alueelle tulee laatia asemakaava. Taajaman laa- jentuminen Riihimäen suuntaan on myös Hyvinkään-Riihimäen seudun maankäytön kehityskuvan vuosille 2025-2040 mukainen. Rakentaminen haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarve- ratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
21. Mielipide 7	21.1. Kupparlammentien pohjoispuolella uusi asuinalue (AP) tulee päättää maanomistus rajaan. Kaavassa huomioitava kulkuoikeus metsäpalstoille uuden alueen taakse. 21.2. Ali-Hinkkalalle merkitty AM-merkintä on virheellinen ja epätarkka. Se on laajennettava kattamaan myös rihi.	Kirkonkylä osoitetaan väljä kyläalue AT-2 merkinnällä, jonka raja- us on yleispiirteinen. Alueelle rakentamista ohjataan kaavamää- räyksiin ja rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen. Ks. kohta 21.1. Kaavassa aluevarausten rajauskset ovat yleispiirteisiä. Ali- Hinkkalan alue osoitetaan maisemallisesti arvokkaaksi peltoalu- eeksi MA. Alueella sijaitsevia maatilojen talouskeskuksia ja haja- asutusta ei kaavassa merkitä erikseen. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	21.3. Maanomistaja suunnitellut liite kartassa 2 merkitylle pel-topalalle ja metsälle asuinrakennusta.	Liittessä 2 esitetty alue on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu merkinnällä väljä kyläalue AT-2, joten osayleiskaava mahdollistaa asuinrakennuksen sijoittamisen esitetylle alueelle. Alueelle rakentamista ohjataan kaavamääräyk-sin ja rakentaminen tutkitaan suunnittelutarveratkaisulla. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
22. Mielipide 8 Tilat: 3:55, 3:54, 3:69, 3:79	22.1. Kaavoitettavan alueen rajaa tulee siirtää siten, että Pirjo-lantien varsi ei kuulu siihen tai vähintään poistamaan suunnitellut uudet asuinalueet. Rakensimme kotimme nimenomaan tänne, koska täällä voi vielä asua ja elää omassa rauhassaan, turvallisessa ympä-ristössä, jossa kaikki tuntevat toisensa. Kunnalla oli aika-naan kauppojen yhteydessä etuosto-oikeus, jota se ei käyttänyt. Kaava tuhoaisi pihamme ja puutarhamme sekä harrastusalueen.	Kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu Kanta-Hämeen maakun-takaavan 2040 mukainen Taajamatoimintojen reservialue asema-kaavan laajenemissuunta -merkinnällä Hikiän taajamasta Riihi-mäen suuntaan. Alueelle tulee laatia asemakaava. Taajaman laajentuminen Riihimäen suuntaan on myös Hyvinkään-Riihimäen seudun maankäytön kehityskuvan vuosille 2025-2040 mukainen. Rakentaminen haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarve-ratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	22.2. Osayleiskaavaluonnoksen toteutus- ja läpivientitapa on osoittanut kunnalta ala-arvoista ja törkeää toimintaa van-hoja asukkaita kohtaan. Kiinteistörajoja tai olevia piha-aluleita ei ole huomioitu.	Yleiskaava on aina yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Yleis-kaavatasolla suunnittelua ei aina voida tehdä kiinteistön rajojen mukaan ja aluerajaukset tarkentuvat tarkemman suunnittelun, kuten asemakaavoituksen yhteydessä, jolloin olemassa olevat pihapiirit tulevat tarkemmin huomioiduksi. Ks. myös kohta 22.1. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	22.3. Kaavan nimi Hikiä-Kirkonkylä on harhaanjohtava, Karhista ei alun perin puhuttu mitään.	Osayleiskaavan raja us on ollut esitetty n ä osallistumis- ja arvioin- tisuunnitelmassa, joka on ollut kunnan internetsivuilla kaavoituk- sen alusta lähtien. Kaavarajausta on hieman muutettu. Päivitetty OAS on asetettu uudestaan nähtäville. Keväällä 2021 nähtäville menevään kaavaluonnokseen sisältyvät Hikiän asemakaavoitetut alueet sekä niiden lähiympäristö, jossa täydennysrakentaminen tarkastellaan asemakaavoituksella (AT-1 tiivis kyläalue). Riihimäen suuntaan on osoitettu asemakaavan laajenemissuunta sekä maisemallisesti arvokkaat peltoalueet MA- aluevarauksella. Lisäksi alueelle on osoitettu selvitysten mukaiset luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoja koskevat osa- alueet sekä annettu merkintöjä koskevat kaavamääräykset. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
23. Mielipide 9	23.1. Kaavaluonnos on ristiriidassa alueen merkittävien maisemallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen kanssa. Hikiän-kirkonkylän kulttuurimaisema on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä ja aluetta sitoo valtioneuvostossa 28.09.2006 vahvistettu suunnittelumääräys kiinnittää erityistä huomiota rakennetun kulttuuriympäristön vaalimiseen. Kappalaisentien varrelle on osoitettu pientaloja, jotka peittävät tehokkaasti upeat peltomaisemat ja vanhat rakennukset. Maisemaselvityksessä todetaan: Kirkonkylän-Hikiän kulttuurimaisemassa sijaitsee erittäin kaunista asumus- ja viljelymaisemaa. Alueella on useita kulttuurihistoriallisia rakennuksia pihapiireineen. Tämä viehättävä miljöö turmeluisi kaavaluonnokseen merkityn uudisrakentamisen toteutuessa.	Hikiän-kirkonkylän kulttuurimaisemaa ei ole enää esitetty Rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) päivitysinventoinnissa eikä valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet päivitysinventoinnissa valtakunnallisesti merkittävaksi. Näin ollen sen on maakuntakaavan perusteella maakunnallisesti arvokas. Uusien teollisuus- ja asuinalueiden varaukset on poistettu ja osoitettu AT-1 ja AT-2 -kyläalueet asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Maisemallisesti arvokkaat peltoalueet on osoitettu MA-merkinnällä. Lisäksi alueelle on osoitettu selvitysten mukaiset luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoja koskevat osa-alueet sekä annettu merkintöjä koskevat kaavamääräykset. Rakentaminen AT-2-kyläalueilla sekä haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarveratkaisua. AT-1-kyläalueet toteutetaan asemakaavoituksella. Kappalaisentien länsipuolelle osoitettu uusi asuinalue on poistettu keväällä 2021 nähtäville menevästä kaavaluonnoksesta. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	23.2. Kantatien ja Kappalaisentien risteykseen on ehdotettu massiivista teollisuusaluetta näköetäisyydelle aivan kirkonkylän viereen. Tällaista ei näin lähelle asutusta missään olosuhteissa haluta. Mielestämme osayleiskaavassa pitää ottaa huomioon yllämainitut seikat, jotta edellisten sukupolvien aikana huolella ja tyylikkäästi rakennettu ympäristö säilyy jatkossakin maakunnallisesti merkittävänä kulttuurikohteena. Yleinen mielipide ettei viidettä taajamaa tarvita.	Ks. kohta 23.1. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

24. Mielipide 10	24.1. Yleiskaavaluonnosta tulisi muuttaa siten, että Lieslammin rannassa oleva luo-3 merkintä eli luontoarvo nro 10 tulisi jättää pois. Lammen pintaa alennettiin 1950 luvulla peltojen kuivaamiseksi ja 1975 lampi padottiin. Lampea ja sen rantaa on ruopattu ensin 1980 luvulla ja viimeksi vuonna 2010. Lisäksi lammen rannat on maisemoitu raivaamalla risukot ja istuttamalla nurmikot.	Vuonna 2020 tarkistettiin Lieslammin osalta metsälain mukaisen kohteiden tilanne (Faunatica Oy). Lieslammin luonnontilaisuus ja luontoarvot ovat muuttuneet merkittävästi v. 2009 kartoitukseen verrattaessa: lampea on sen jälkeen ruopattu, ympäröivää puustoa on harvennettu ja hakattu, ja nevoreunus on osittain muokattu ja kylvetty nurmelle. Lammen liepeillä havaittiin vanhalta kuuksen kannolta erittäin uhanalaisen (EN) ja erityisesti suojeltavan lahkaviosammaleen itujuväsryhmiä. Lieslammin luontoarvot ovat muuttuneet, sen alueella ei ole selvityksen mukaan suojelu-arvoja. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Poistetaan Lieslammin nevoreunuksen luo-merkintä.
	24.2. MY g 145 alueella oleva luo-2 merkintä tulisi jättää pois ja kaavan valmistelussa tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei MY g 145 alue tai muut lausuman antajien omistamien kiinteistöjen alueilla olevat merkinnät haittaa normaalia metsätalouden harjoittamista ja hajarakentamista. Maakuntakaavassa MY g 145 alueella on hajarakennusoikeus. Alueella ei ole metsänhoidollisia rajoituksia eikä metsälain mukaisissa toimenpiteissä edellytetä lausunto-menettelyä. Maakuntakaavassa alue on merkitty seudullisesti arvokkaaksi geologiseksi kalliomuodostumaksi.	MYg-alueet ovat harjuja sekä muita geologisia muodotumia, joiden maisemallinen arvo liittyy tähän geologiseen muodostumaan ja sen arvoon maisemassa. Näin ollen esimerkiksi maa-aineisten ottaminen harjusta on tällainen maisema-arvoja heikentävä toimenpide. Harjulla kasvavaan metsään ei kohdistu rajoitteita muutoin kuin kartalla esitettyjen luontoarvojen osalta. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon maakuntakaava sekä luontoarvojen vaaliminen riittävin selvityksin (MRL 39 §). Kaavarajausta on muutettu keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa. Kaavaluonnoksessa osoitettu MYg-alue jää uuden kaavarajauksen ulkopuolelle, eikä kaavoituksella näin ollen oteta kantaa alueen maankäyttöön. Rakentaminen haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

25. Mielipide 11	25.1. Ehdotan metsämaan tilalla olevan peltoalueen kaavoittamista asuinalueeksi.	Uusien asuinalueiden varauksia on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa vähennetty verrattuna vuonna 2011 nähtävillä olleeseen osayleiskaavan luonnokseen. Hikiän taajamaan on osoitettu AT-1 -kyläalue asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. AT-1-kyläalueet toteutetaan asemakaavoituksella. Kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 mukainen Taajamatoimintojen reservialue asemakaavan laajenemissuunta -merkinnällä Hikiän taajamasta Riihimäen suuntaan. Alueelle tulee laatia asemakaava. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
26. Mielipide 12 Tilat: 6:27, 17:32, 3:29, 1:08	26.1. Tilan Kolkkala Rn:o 6:27 alueella oleva RM merkintä tulee poistaa. Tarkoituksena on harjoittaa maa- ja metsätaloutta sekä tulevaisuudessa rakentaa tilan alueelle vapaa-ajan asunto sekä mahdollisesti maa- ja metsätalouden harjoittamista palvelevia rakennuksia. Kaavaluonnoksessa RM-alue ulottuu myös ma-2 alueelle. Näin ollen matkailupalvelujen harjoittamisesta alueella voisi aiheutua haittaa maakunnallisesti arvokkaalle kulttuurimaisemalle.	Alueella on Kanta-Hämeen maakuntakaavan mukainen maisemallisesti arvokas alue -osa-aluerajaus (ma) ja sitä koskeva määräys kulttuuriympäristön huomioimisesta alueen maankäytössä. Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa kiinteistö Rn:o 6:27 on osoitettu maa- ja metsätalousalueeksi (M). Maa- ja metsätalousalueilla sallitaan ensisijaisesti maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen. Rakentaminen haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

	26.2. Kappalaisentien länsipuolelle Äijälä Rn:o 17:32 ja Aapola Rn:o 3:29 -tilojen alueelle/läheisyyteen merkitty AP alue tulee poistaa. Peltoaukea kuuluu valtakunnallisesti merkittävään Kirkonkylän-Hikiän kulttuurimaisemaan, jonka alueella rakentamisen ja kaavoittamisen tulee tapahtua kiinnittäen erityistä huomiota alueen vaalimiseen. Maakunta-kaavassa on lisäksi alueita koskevia määräyksiä ja suosituksia. Mainittuja seikkoja ei ole otettu huomioon kaavaluonnosta laadittaessa. Asuntoalue rikkoisi arvokkaan maiseman ja se tulee poistaa kaavasta.	Kappalaisentien länsipuolelle osoitettu uusi asuinalue on poistettu keväällä 2021 nähtäville menevästä kaavaluonnoksesta. Kirkonkylä on osoitettu AT-2 -merkinnällä väljäksi kyläalueeksi asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Maisemallisesti arvokkaat peltoalueet on osoitettu MA-merkinnällä. Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa kulttuurimaiseman reunalle on osoitettu olemassa olevat kyläalueet, joita kehitetään väljänä kyläalueena. Määräyksissä edellytetään rakentamisen sovittamista kulttuuriympäristöön. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon maakuntakaava sekä luontoarvojen vaaliminen riittävin selvityksin (MRL 39 §). Rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ks. myös kohta 26.1. Päivitetyssä Museoviraston laatimassa valtakunnallisessa inventoinnissa, Kirkonkylän-Hikiän kulttuurimaisemaa ole enää merkitty valtakunnallisesti arvokkaaksi. Sitä ei myöskään ole mainittu Ympäristöministeriön päivittämässä Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet -inventoinnissa, joka on parhaillaan valtioneuvoston vahvistettavana. Näin ollen se on nykyään maakuntakaavan mukaisesti maakunnallisesti arvokas. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
--	--	---

	26.3. Kantatie 54:n eteläpuolelle merkitty TY alue tulee poistaa. Teollisuusalueen sijoittamista alueelle harkittaessa tulee huomioida alueen kuulumisen osittain ma-2 ja pv-1 alueisiin. Maakunnallisesti arvokas maisema tulisi säilyttää edelleen entisessä käytössään eli metsätalouden harjoittamisessa. Alue sijaitsee myös valtakunnallisesti arvokkaan ma-1 alueen läheisyydessä. Lisäksi yritysten sijoittumista alueelle rajoittaisi oleellisesti SAKO:n patruunalataamon sijainti turvaetäisyyksineen alueen välittömässä läheisyydessä. Maakuntakaavaan verrattuna teollisuusalueen kokoa on suurennettu huomattavasti. Mikäli aluetta ei kokonaan poisteta kaavasta, tulisi sen kokoa rajoittaa maakuntakaavan mukaiseksi. Alueelle kaavoitettu tie tulee poistaa. Maanomistaja aikoo edelleen harjoittaa aluela metsätaloutta, eikä ole halukas vapaaehtoiisiin luovutuksiin.	Uusien teollisuusalueiden varaukset poistettu. Ks. kohta 26.1. ELY-keskus on poistanut kantatien varrella sijaitsevan Sääkseennmäen pohjavesialueen luokituksen, eikä sitä siten osoiteta osayleiskaavassa. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	26.4. Kaavaan merkittyä kehittämisaluetta (ke) tulee oleellisesti supistaa. Kyseinen alue on tarpeettoman iso ja sisältää muun muassa valtakunnallisesti arvokkaan Kirkonkylän-Hikiän kulttuurimaiseman. Kaavaluonnoksessa on muutoinkin tarpeettomasti painotettu asuntorakentamista kyseiselle kulttuurimaisema-alueelle. Mielipiteen jättäjät harjoittavat maa- ja metsätaloutta ke-alueella, eivätkä ole halukkaista sen kehittämiseen MRL:n mukaisesti, eivätkä halua sitä kehitettävän tavalla, joka oikeuttaa kunnan perimään kehittämismaksua.	Ks. kohta 26.1. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Kehittämisalueen rajausta poistetaan.

	26.5. Lisäksi erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, etteivät MYg -alueet aseta metsänhoidolle metsälaista poikkevia rajoituksia tai rajoita hajakenttämistä.	Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon maakuntakaava sekä luontoarvojen vaaliminen riittävin selvityksin (MRL 39 §). MYg-alueet ovat harjuja sekä muita geologisia muodotumia, joiden maisemallinen arvo liittyy tähän geologiseen muodostumaan ja sen arvoon maisemassa. Näin ollen esimerkiksi maa-aineisten ottaminen harjusta on tällainen maisema-arvoja heikentävä toimenpide. Harjulla kasvavaan metsään ei kohdistu rajoitteita muutoin kuin kartalla esitettyjen luontoarvojen osalta. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	26.6. Lausuman antajat haluavat huomauttaa yleisesti kaavan laadinnasta ja sen menettelytavoista, että laadittavan osayleiskaavan alue käsittää liian ison osan kuntaa. Kyseinen osayleiskaava on myös laadittu liian yksityiskohtaisena Hausjärven tarpeita ajatellen. Elinkeinon harjoittamisen ja asumisen yhteensovittamiseksi kaava olisi tarkoituksenmukaisempaa laatia yleisluonteisempaa. Mielipiteen jättäjät ihmettelevät, ettei kaavaluonnosta laadittaessa ole oltu lainkaan yhteydessä maanomistajiin. On selvää, että asuntoalueen sijoittaminen satoja vuosia vanhan tilakeskuksen kulmalle tai teollisuusalueen sijoittaminen maanomistajan maille täysin ilman etukäteisiä neuvotteluja aiheuttaa kaikille osapuolille ylimääräistä työtä.	Yleiskaava voidaan laatia koko kunnan alueelle tai sitä pienemmälle alueelle (osayleiskaava). Ks. kohta 26.1. Maankäyttö- ja rakennuslain (§ 62) mukaan tulee osallisille järjestää riittävän aikaisessa vaiheessa tilaisuus mielipiteen esittämiseen. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (§ 30) mukaan tämä voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Näin on tekeillä olevassa Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavassa tehty. Osayleiskaavaluonnoksen ja -ehdotuksen nähtävillä olon tarkoitus on kuulla alueen maanomistajia sekä muita osallisia heidän näkemyksistään ja toiveistaan. Kuulemisen pohjalta voidaan kohdentaa osallisten toivomia tavoitteita ja muokata esitettyjä maankäyttövarauksia. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

27. Mielipide 13 Tila: 5:40	27.1. Vastustamme suunnitelmaa ja pyydämme poistamaan Kahriassa omistamamme tilan maa-alueet ko. kaavoituksen piiristä. Kaavaluonnoksen toteuttamisprosessi on ollut aliarvoista ja alueen maanomistajia halveksuvaa. Maanomistajiin ei ole otettu minkäänlaista yhteyttä eikä ole tiedusteltu halukkuutta maan myyntiin.	Kiinteistön RN:o 5:18 (ent. RN:o 5:40) palstoista yksi sijaitsee osayleiskaavan alueella. Keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa kaava-alueella sijaitseva osa kiinteistön RN:o 5:18 palstasta on merkitty pääosin maatalousalueeksi (MT). Maankäyttö- ja rakennuslain (§ 62) mukaan tulee osallisille järjestää riittävän aikaisessa vaiheessa tilaisuus mielipiteen esittämiseen. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (§ 30) mukaan tämä voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Näin on tekeillä olevassa Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavassa tehty. Osayleiskaavaluonnoksen ja -ehdotuksen nähtävillä olon tarkoitus on kuulla alueen maanomistajia sekä muita osallisia heidän näkemyksistään ja toiveistaan. Kuulemisen pohjalta voidaan kohdentaa osallisten toivomia tavoitteita ja muokata esitettyjä maankäyttövarauksia. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
---	--	--

	27.2. Hikiä-Kirkonkylä alueella on useita arvokkaita kulttuurimaisemakohteita ja alueita, jotka nyt aiotun suunnitelman myötä tuhottaisiin. Toivomme, että suunnitellun osayleiskaavan jatkosuunnitteluun kiinnitettäisiin sellaisia henkilöitä, joiden asiantuntemus ja kyky ymmärtää maisemallisesti arvokkaan ympäristön säilyttäminen on oikealla tasolla. Uudet asuinalueet tulisi sijoittaa nykyisiin päätaajamiin, jottei taajamapirstaloituminen edelleen söisi kuntamme voimavaroja. Näin voisimme tulevaisuudessakin jatkaa itsenäisenä, vahvana ja asukasystävällisenä Hausjärven kuntana.	Uusien teollisuus- ja asuinalueiden varaukset poistettu ja osoitettu AT-1 ja AT-2 -kyläalueet asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Maisemallisesti arvokkaat peltoalueet on osoitettu MA-merkinnällä. Lisäksi on osoitettu olemassa olevat Hikiän sähköasema (T) sekä tekopohjavesilaitos (ET). Lisäksi alueelle on osoitettu selvitysten mukaiset luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoja koskevat osa-alueet sekä annettu merkintöjä koskevat kaavamääräykset. Kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 mukainen Taajamatoimintojen reservialue asemakaavan laajenemissuunta -merkinnällä Hikiän taajamasta Riihimäen suuntaan. Alueelle tulee laatia asemakaava. Rakentaminen AT-2-kyläalueilla ja haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
28. Mielipide 14 Tila: 22:0	28.1. Emme hyväksy Hausjärven kunnan yksipuolisesti suunnittelemaa osayleiskaavaluonnoksen mukaista tonttisuunnitelmaa koskien tilan Rno: Yli-Hongisto 22 Laskolantien varteen suunniteltua teollisuusaluetta.	Uusien teollisuusalueiden varaukset poistettu keväällä 2021 nähtäville menevästä kaavaluonnoksesta. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen

29. Mielipide 15 Tilat: 9:13	29.1. Emme hyväksy Hausjärven kunnan yksipuolisesti suunnittelemaa osayleiskaavaluonnoksen mukaista tonttisuunnitelmaa koskien tilan Rno: Kajanto 9:13 peltoalueelle suunniteltua asuinalueutta.	Uusien asuinalueiden varaukset poistettu keväällä 2021 nähtävillä olevasta kaavaluonnoksesta. Hikiän taajaman asemakaavoitettulle alueelle on osoitettu AT-1 -kyläalue, joka varataan asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Alueelle tulee laatia asemakaava. Maisemallisesti arvokkaat peltoalueet on osoitettu MA-merkinnällä. Lisäksi alueelle on osoitettu selvitysten mukaiset luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoja koskevat osa-alueet sekä annettu merkintöjä koskevat kaavamääräykset. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
30. Mielipide 16 Tila: 3:31	30.1. Lisämerkintä kaavaan siten, että tilan 3:31 peltoalueet merkitään erikoispuiden ja -pensaiden kasvattamiseen soveltuviksi. Tilalla harjoitettu pienimuotoista erikoispuiden ja -pensaiden kasvatusta vuodesta 1988 alkaen.	Tilan länsiosa on osoitettu merkinnällä AT-2-kyläalue, joka varataan asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Itäsosa tilasta on maisemallisesti arvokasta peltoaluetta, MA, maakuntakaavassa todettujen arvojen mukaisesti. Alueelle rakentamista sekä muita toimenpiteitä ohjataan kaavamääräyksiin. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	30.2. Osayleiskaavaan merkintä omakotitalon rakennuspaikasta, kts kuva. Asukkaan mukaan eteläisemmän pelto- lohkon reunassa metsää vasten.	Ks. kohta 30.1. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

YHTEENVETO OSALLISTEN KUULEMISESTA SEKÄ KAAVOITTAJAN VASTINEET OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA SAATUIHIN MIELIPITEISIIN.

Ympäristölautakunta on 3.6.2020 § 27 päättänyt osayleiskaavan tavoitteista ja asettaa päivitetyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville mielipiteiden saamiseksi. Päivitetty OAS asetettu nähtäville 17.6.2020 (MRA 30 §). OAS pidetään nähtävillä kaavatyön ajan Hausjärven kunnanvirastossa ja kunnan kotisivuilla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskien jätettiin seuraavat mielipiteet:

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
31. Mielipide 1	31.1. Vastustamme uuden asuinalueen kaavoitusta maillemme Karhiin sekä maittemme naapuriiin seuraavin perustein: Suunniteltu asuinalue on irrallaan kaikesta muusta, eikä näin ollen ole ekologista suunnitella uusia asuntoja etäälle palveluista ja julkisesta liikenteestä. Suunniteltu asuinalue rikkoo nykyisten asukkaiden elämänrauhaa. Ei ole sosiaalisesti perusteltua, että lähekkäin asuminen parantaisi elämänlaatua. Emme ole halukkaita myymään maata kunnalle. Maat on vuokrattu paikalliselle metsästysseuralle metsäsyskäyttöön. Lisäksi kyseisestä metsästä hyötyy siellä pesivät linnut. Kaavan suunnittelun ja toteutuksen tulee perustua riittäviin selvityksiin ja kaavaa laadittaessa on tarpeellisissa määrin selvitetettävä ympäristövaatimukset mukaan lukien sosiaaliset vaikutukset (MRL 9 §). Nyt kyseistä kaavaa luonnosteltaessa meitä asianomaisia ei ole lähestytty henkilökohtaisesti lainkaan. Maittemme kaavoittaminen asuinalueeksi on Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 vastaista eikä tue Ympäristölautakunnan 8.6.2020 tarkentamia osayleiskaavan tavoitteita.	Pirjolantielle osoitetaan keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa väljä kyläalue, merkintä AT-2. Jatkosuunnittelussa otetaan huomioon kaavaluonnokses-ta saatavat mielipiteet ja lausunnot. Osoitetaan kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) asemakaavan laajenemissuunta Hikiän taajamasta Riihimäen suuntaan.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	31.2. Ehdotuksemme kunnalle koskien Hikiän /Kirkonkylän osayleiskaavaa: Hikiä keskustajaman vahvistamiseksi uudet asuinalueet on syytä keskittää lähelle palveluita ja julkista liikennettä. Osan suunnitelluista tonteista, lähelle palveluita, tulisi kaa-voittaa rivi-, kerros- ja pientaloille, jolloin pienelle alueelle olisi mahdollista houkutella enemmän veronmaksajia. 31.3. Kuntasrategian hyvinvoinnin kehittämistavoitteessa on mainittu Hausjärvellä olevan helppo osallistua ja vaikuttaa. Käsiteltävän kaava-asian yhteydessä, koemme jatkuvasti jäävämmen asian ulkopuolelle, sekä tiedottamisen, että mielipiteiden vaikuttavuuden suhteen. Strategian mukaan viihtyisiä ja turvallinen asuinympäristö luodaan yhdessä. Tähän viitaten toivomme, meidän nykyisellä asuinpaikal-lamme 30 vuotta viihtyneenä, saaden jatkaa valitsemas-samme asumismuodossa. Lopuksi vielä mainitsemme, ettei meitä osallisia (MRL 62 §) kutsuttu ensimmäiseen kuulemistilaisuuteen. Karhi oli täll-löin jätetty ilmoituksesta pois.	Kaavan tavoitteena on tukea kylien kehittymistä. Kaavaan osoi-tetaan kyläalueet, tiivis kyläalue AT-1 ja väljä kyläalue AT-2 asu-miselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elin-keinotoiminnalle. Asemakaavoituksella tutkitaan tarkemmin Hi-kiän taajamaan AT-1-alueelle sijoitettavat toiminnot ja palvelut. Uusien tavoitteiden mukaan osayleiskaavan alueelle on tavoit-teena sijoittua noin 150 uutta asukasta vuoteen 2040 mennessä. Tästä arviolta 80 % sijoittuu kyläalueille. Maankäyttö- ja rakennuslain (§ 62) mukaan tulee osallisille järjes-tää riittävän aikaisessa vaiheessa tilaisuus mielipiteen esittämi-seen. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (§ 30) mukaan tämä voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja va-raamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Näin on tekeillä olevassa Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavassa tehty. Osayleiskaavan raja- us on ollut esitettyä osallistumis- ja arvioin-tisuunnitelmassa, joka on ollut kunnan internetsivuilla kaavoituk-sen alusta lähtien. Yleistilaisuuksista on kuulutettu Etelä-Hämeen Lehdessä ja Aamupostissa. Päivitetty OAS on asetettu nähtäville 17.6.2020 (MRA 30 §). OAS pidetään nähtävillä kaavatyön ajan Hausjärven kunnanvirastossa ja kunnan kotisivuilla. Kaavakarttaa sekä kaava-asiakirjoja päivitetään kaavaprosessin edetessä viranomaisten ja muiden asianosaisten kanssa käydyin vuorovaikutuksen perusteella. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
32. Mieli pide 2	32.1. Ennen kaavaehdotuksen asettamista nähtäville tulee suunnittelualueetta muuttaa sekä päivittää ja tarkentaa vanhoja osin ylimalkaisia ja vanhentuneita selvityksiä.	Kaavarajasta on muutettu keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa. Kaava-alueelle teetetään vuoden 2021 aikana uusi luontoarvojen tausta- ja perusselvitys ja selvitys liito-oravalle sopivista elinympäristöistä. Uusin selvityksiin sisältyvät myös ne alueet, jotka on myöhemmässä vaiheessa liitetty mukaan kaava-alueen rajaukseen. Kaavaa varten on laadittu Hausjärven Hikiän vesiluontotyyppiselvitys vuonna 2020, Faunatica Oy sekä Hausjärvi Hikiä – kirkonkylä osayleiskaavan arkeologinen inventointi 2020, Mikroliitti Oy. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	32.2. Selosteessa sanotaan, että yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon (MRL 39 §) Nyt maakuntakaavaa ei noudateta Pirjolantien kohdalla eikä Pirjolantien ja Jaakkolanharjun välisellä alueella: Luonnokseen merkityt Jaakkolanharjun laajennoksen lähi-virkistysalueet ja pelto tuleekin muuttaa kokonaan asuntoalueeksi (AP). Ko. alue on nykyisin peltoa, joten rakennusteknisesti ei liene syytä jättää niitä virkistysalueiksi tai edes pelloksi. Asunto-alueen tulee olla mahdollisimman tiivis rakenteeltaan, jotta vältetään asuntoalueen turhalta laajentamiselta uusille alueille ja kauemmaksi Hikiä juna-asemasta ja julkisesta liikenteestä. Pirjolantien osalta yleiskaavasta on poistettava merkityt pientaloalueet maakuntakaavan vastaisena.	Ks. kohta 32.1. Suunnittelu tarkentuu kaavatasolta tarkemmalle siirryttäessä. Maakuntakaavan suunnittelutasolla ei ole mahdollista tai tarkoituksen mukaista osoittaa tarkkoja alueiden rajauksia. Maakuntakaavan sekä yleiskaavan aluevaraukset ovat yleispiirteisiä ja rajaukset suuntaa-antavia. Niille osoitettu maankäyttö ja korttelialueet tarkentuvat asemakaavassa. Alueet voivat sisältää asemakaavassa myös mm. viheralueiksi osoitettavia alueita. Myös maakuntakaavassa on osoitettu Hikiän taajamaan virkistysalueita. Alueella sijaitseva voimalinja suoja-alueineen tulee myös huomioida ja jättää rakentamisen ulkopuolelle. Maankäyttö- ja rakennuslain § 39 mukaan, tulee yleiskaavassa (ja asemakaavassa § 54) ottaa huomioon virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
		Hikiän taajaman asemakaavoitetut alueet lähiympäristöineen on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu tiiviiksi AT-1 -kyläalueeksi asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Alueelle tulee laatia asemakaava. Yleiskaavan rajausta on yleispiirteinen, eikä ota kantaa tarkkaan rajaukseen. Yleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ohjeena laadittaessa tarkempaa suunnittelua eli asemakaavaa. Kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) on keväällä 2021 nähtäville menevässä kaavaluonnoksessa osoitettu Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 mukainen Taajamatoimintojen reservialue asemakaavan laajenemissuunta -merkinnällä Hikiän taajamasta Riihimäen suuntaan. Alueelle tulee laatia asemakaava. Taajaman laajentuminen Riihimäen suuntaan on osoitettu myös Hyvinkään-Riihimäen seudun maankäytön kehityskuvasta vuosille 2025-2040. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	32.3. Karhinkulman tien puolelle Pirjolantien risteyksessä ollaan kaavoittamassa pientaloaluetta, vaikka maakuntakaavassa sitä ei ole merkitty edes taajama-alueeksi tai sen reserviksi. Kaava-merkinnät on siis poistettava osayleiskaavasta maakuntakaavan vastaisena.	Ks. kohta 32.1. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	32.4. Luonto-arvojen tausta- ja perusselvitys sekä liito-oravaselvitys ovat aivan liian vanhoja (n. kymmenen vuotta). Sivulla 14 kuva 5. ”Selvitysalueen keskinäisen länsiosan kohteet” ei näytä selvästikään ulottuvan suunnittelualueen Riihimäen puoleiselle reunalle asti. Eli osa yleiskaavaa koskevasta alueesta on rajattu pois kuvasta ja herää kysymys, onko jäänyt myös luontoarvot selvittämättä.	Hämeen ELY-keskus ottaa kantaa selvitysten riittävyyteen. Kaavaa varten on laadittu Hausjärven Hikiän vesiluontotyyppiselvitys vuonna 2020, Faunatica Oy sekä Hausjärvi Hikiä – kirkonkylä osayleiskaavan arkeologinen inventointi 2020, Mikroliitti Oy. Luontoselvityksen rajausta näkyy selvitysraportin sivulla 5. Kyseisellä sivulla on ote länsiosasta löytyneiden luontokohteiden kohdalta. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	32.5. Kohdasta ”Kylien historiasta” Karhin kylän historia kokonaan. Pirjolantietä ei ole huomioitu ollenkaan. Meiltä on kaunis peltonäkymä harjulle, joka pitäisi lisätä maisemaselvitykseen.	Hämeen ELY-keskus ottaa kantaa selvitysten riittävyyteen. Maisemaselvityksen maisemakuvakarttaan on täydennetty tien varrella sijaitseva lato sekä näkymänuoli harjun suuntaan. Hikiän taajaman laajentuminen Riihimäen suuntaan on sekä Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 että Hyvinkään-Riihimäen seudun maankäytön kehityskuvan vuosille 2025-2040 mukainen. Ks. kohta 32.2. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	32.6. Kaavaa laadittaessa tulee tarpeellisissa määrin selvittää myös kaavan sosiaalisia sekä yhdyskuntataloudellisia vaikutuksia. Näistä pitäisi tehdä kunnollinen selvitys asiantuntijan avustuksella kunnollisine perusteluineen Sosiaaliset vaikutukset: • Arjen toimintaympäristö: Liikkuminen, Työpaikat, Palvelut, Virkistys ja vapaa-aika, Asuminen • Asukkaiden kokemus elinympäristöstä: Imago, Identiteetti, Ympäristön viihtyisyys, Ympäristön terveellisyys Yhdyskuntataloudelliset vaikutukset: • Yhdyskuntataloudella tarkoitetaan kaikkia niitä menoja ja tuloja, jotka aiheutuvat yhdyskuntien rakentamisesta, käytöstä, korjauksista, kunnossapidosta ym. toiminnoista ja yhdyskunnassa tapahtuvasta liikenteestä. • Selvityksen tarkoituksena on antaa kokonaiskuva yleiskaavan taloudellisista vaikutuksista ja se tuo esille, mihin investointeja tarvitaan. Asioita pitäisi tarkastella selvityksessä tiivistymisen, liikennejärjestelmien ja liikkumisen, palveluiden ja verotuksen, toimitilojen ja työpaikkojen sekä rakentamisen näkökulmista. Mielipiteessä on linkki Vantaan ja Helsingin tekemiin suunnitelmiin.	Maakuntakaavassa on osoitettu Karhintien varteen kevyen liikenteen yhteystarve, jonka mukainen uusi kevyen liikenteen reitti on merkitty tekeillä olevaan osayleiskaavaan. Kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen nähtävilläolon ja vuorovaikutuksen kautta on tarkoitus mahdollistaa osallisten kuuleminen ja antaa heille mahdollisuus arvioida kaavan vaikutuksia. Vaikutusten arviointi on koko kaavaprosessin ajan kestävä menettely, joka päivittyy kaavoituksen edessä. Vaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon kaavassa tapahtuvat muutokset sekä viranomaisien ja muiden osallisten kanssa käyty vuorovaikutus. MRL 9 §:n mukaan kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	32.7. Osayleiskaavan ulottaminen Karhintiellä Hikiä-Vanaja voimalinjan Riihimäen puolelle ja Pirjolantielle asti tulisi tapahtua vasta 2040 jälkeen, jos sille sittenkään on edes tarvetta. Kaava-alueen länsiosa (Karhin alue) olisi syytä jättää pois osayleiskaavasta, sen kaavoittamiselle ei ole perusteita. Kaavoitettavat alueet pitää löytää lähempää Hikiän asemaa.	Ks. kohdat 32.1. ja 32.2. Kaavan tavoitteena on tukea kylien kehittymistä. Kaavaan osoitetaan kyläalueet, tiivis kyläalue AT-1 ja väljä kyläalue AT-2 asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Asemakaavoituksella tutkitaan tarkemmin Hikiän taajamaan AT-1-alueelle sijoitettavat toiminnot ja palvelut. Uusiin tavoitteiden mukaan osayleiskaavan alueelle on tavoitteena sijoittua noin 150 uutta asukasta vuoteen 2040 mennessä. Tästä arviolta 80 % sijoittuu kyläalueille. Kehittämismerkinnällä (ruskea nuoli) on osoitettu Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 mukainen Taajamatoimintojen reservialue asemakaavan laajenemissuunta -merkinnällä Hikiän taajamasta Riihimäen suuntaan. Alueelle tulee laatia asemakaava. Maakuntakaavassa on osoitettu Karhintien varteen kevyen liikenteen yhteystarve, jonka mukainen uusi kevyen liikenteen reitti on merkitty tekeillä olevaan osayleiskaavaan. Ks. kohdat 32.1. ja 32.2. Kaavarajausta ei muuteta. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	32.8. Aikataulu luonnoksen nähtäville laittaminen alku syksystä tuntuu aika optimistiselta, ottaen huomioon edellä mainitut seikat.	Ks. kohdat 32.5, 32.6 - 32.8.

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	32.9. Lisäksi ympäristölautakunnan pöytäkirjassa ko. OASiin liittyen 3.6.2020 oli seuraava maininta "Kaavan tavoitteeksi asetetaan osayleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena.", joten huomauksena tähän mainintaan, että tämä kunnan määrätyt ei tule poistamaan kaikilta osin vaatimusta asemakaavan laadinnasta.	Osayleiskaavan perusteella ei mahdollisteta suoraan MRL 44 § mukaisia rakennuslupia. Hikiän taajamaan osoitetaan tiivis kyläalue (AT-1) asumiselle, asumiseen liittyvälle toiminnalle, palveluille sekä elinkeinotoiminnalle. Alueelle tulee laatia asemakaava. AT-2-kyläalueilla sekä haja-asutusalueella edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.